

Prof. Marija Malbaša

Stodvadesetpet godina štamparske djelatnosti u Osijeku (1748.-1873.)

UVOD

U Povijesti tipografije u Osijeku, objavljenoj u XIV. knjizi Građe za povijest književnosti Hrvatske, dr. Bösendorfer je iscrpno prikazao razvoj štamparske djelatnosti u Osijeku od osnutka prve štamparije u franjevačkom samostanu do početka Jugoslavije. U Osječkom zborniku br. I. iz godine 1942. objavio je rezultate svojega rada na popisivanju knjiga i tiskopisa štampanih u Divaldovoj štampariji, koja je radila u Osijeku od 1775. do 1857. godine. Ovim radovima udaren je temelj za bibliografiju Essekiana, koju namjerava izraditi Muzej Slavonije kao pomagalo za svestrano istraživanje historijske i kulturne prošlosti Osijeka i Slavonije, u koliko se ona odražava u izdanjima osječkih štamparija. To su često male, tanke, na oko beznačajne knjižice i brošure, koje su više izložene uništavanju nego veliki, debeli svesci, pa ih je već i sada vrlo teško naći, a mnoge od njih kriju u sebi vrlo dragocjenih podataka za muzejski naučni rad.

Izrada bibliografije Essekiana strogo uzeto ne bi spadala u zadatke muzeja, već u radove jedne naučne biblioteke, no kako na cijelom području Slavonije nema ni jedne naučne biblioteke, to je muzej sam započeo taj rad za svoje naučne potrebe. Već se duži niz godina sakupljaju u biblioteci muzeja sve starije i novije edicije osječkih štamparija. Iz toga materijala objavljuivat će se povremeno bibliografski popisi, iz kojih će se vremenom uz bibliografska izdanja Sveučilišne knjižnice, koja obrađuju savremenu izdavačku djelatnost u NRH, ipak dobiti cjelovita bibliografija osječkih izdanja.

Za sada je obuhvaćeno razdoblje od 125 godina, t. j. od godine 1748., kada je izašla prva do sada poznata knjiga iz franjevačke štamparije, do godine 1873., kada je obustavljen rad u štampariji Ignjata Mederšickoga. Dr. Bösendorfer je u Povijesti tipografije objavio također i naslove njemu do tada poznatih izdanja franjevačke štamparije. Mi ovdje te naslove ponovno donosimo, uz neke ispravke, zajedno sa nekoliko novih, da bi se cijeli popis našao na jednom mjestu.

U Osječkom zborniku br. I. str. 70—89 objavio je dr. Bösendorfer pod naslovom »Divaldiana u Osijeku« edicije Divaldove štamparije na koje je naišao u Osijeku. Od godine 1942., kada je izašao Zbornik, muzejska biblioteka se obogatila većim brojem Divaldiana, koje dr. Bösendorfer nije imao prilike zabilježiti. Osim toga smo proširili područje sakupljanja podataka i izvan Osijeka. U Slavoniji nema značajnijih starih biblioteka osim po samostanima, pa je jedino ondje bilo izgleda da se pronađu još neka do sada nepoznata izdanja franjevačke ili Divaldove štamparije, tim više što su mnoga izdanja baš po svojim piscima ili po svom sadržaju vezana uz franjevačku provinciju ili uz đakovačku biskupiju. Zato sam pregledala biblioteke franjevačkih samostana u Šarengradu, Našicama, Slav. Brodu i dijecezansku biblioteku u Đakovu. Ostale samostanske biblioteke mi za sada nisu pristupačne, jer se nalaze u klauzuri.

U ovom popisu donosim samo naslove knjiga, koje sam sama imala u rukama i ne prenosim nigdje naslove iz literature ili Kukuljevićeve bibliografije. Smatram, da je za svrhu kojoj je namijenjena ova bibliografija, od primarne važnosti da se znade, gdje se knjiga može naći. Zato ću ona [Divaldiana, koja su navedena kod Kukuljevića ili su spomenuta u raznim književnim studijama, a ne nalaze se ni u Bösendorferovu, ni u mojem popisu, objaviti tek onda, kada sama do njih dođem, da im mogu točno fiksirati naslov i navesti knjižnicu u kojoj se nalaze. Zbog kratkog vremena i tehničkih poteškoća nisam mogla pregledati Sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu i Knjižnicu Jugoslavenske akademije. Svakako će se tamo naći pojedine stvari, koje do sada nisam uspjela drugdje utvrditi. Kukuljević navodi samo djela pisana hrvatskim jezikom, ali naslove ne prenosi točno, već samo približno. Pojedine stvari su navedene po dva puta, pod imenom pisca i pod imenom djela, ali pod dva različita broja, tako da ne dobivamo točnu sliku o broju izdanja izašlih u Osijeku do godine 1862., dokle dopire njegova bibliografija.

Ovaj popis dakle nadopunjuje Bösendorferovu bibliografiju franjevačke i Divaldove štamparije, a zatim donosi izdanja Lehmannove i Mederšickove štamparije. Ta izdanja do sada nisu nigdje bibliografski obrađena. U rasporedu materijala zadržala sam sistem dr. Bösendorfera, t. j. podjelu prema štamparijama, a unutar toga kronološki red. Iza naslova naznačena je biblioteka u kojoj je knjiga nađena ovim oznakama:

M S O	Muzej Slavonije
Fr S Š	Franjevački samostan Šarengrad
Fr S N	Franjevački samostan Našice
Fr S B	Franjevački samostan Brod
D B Đ	Dijecezanska biblioteka Đakovo
M B	Muzej Brodskog Posavlja u Slav. Brodu
M P	Muzej Slav. Požega
G P	Gimnazijska biblioteka Slav. Požega

Kao početnu godinu uzela sam godinu 1748., jer je tada štampana prva do sada poznata knjiga u franjevačkoj štampariji. To je teološka rasprava Antuna Papuslića pod naslovom Praelectiones theologiae, a nosi ponosnu oznaku »In Metropoli Slavoniae Essekini«. Točna godina

osnivanja franjevačke štamparije još nije utvrđena sa sigurnošću. Dr. Bösendorfer zastupa mišljenje, da je osnovana 1735. odmah nakon što je teološki studij franjevačkog samostana u Osijeku podignut na »studium generale« t. j. postao teološki fakultet. U Diariju franjevačkog samostana su vrlo oskudne vijesti u vezi sa štamparijom, a te podatke iznio je dr. Bösendorfer u Povijesti tipografije. O prvim osječkim tipografima i knjigovežama pisao je također profesor Ivan Medved u Jubilarnom almanahu Kluba hrvatskih književnika i umjetnika (Osijek, 1929.). Štamparija je bila malena i radila je samo za potrebe provincije i škole. Tu su se štampale teološke i filozofske rasprave i članci ili drugi tekstovi u najužoj vezi sa životom franjevačke provincije. Broj edicija je vrlo malen, za sada je poznato svega 12, a pisane su latinskim jezikom, osim jedne. Prema tome ova štamparija za širu javnost nije imala direktnog kulturno-prosvjetnog značaja. Za povijest franjevačke štamparije zanimljivo je to, da se među knjigama koje potječu iz franjevačke gimnazije, a sada su vlasništvo biblioteke Muzeja Slavonije, nalazi knjiga pod naslovom: »Die wohleingerichtete Buchdruckerey, mit hundert und ein und zwanzig Teutsch-Lateinisch-Griechisch- und Hebräischen Schriften . . . Nürnberg gedruckt und zu finden bey Johann Andreä Endters seel. Erben. 1733.« To je tipografski priručnik, koji osim povijesti toga izuma i životopisa najslavnijih tipografa, daje stručne upute za slagare, nacрте slagarskih ormarića, razne oblike slova, pravopisna uputstva, alfabete najrazličitijih pisama i t. d. Možemo gotovo sa sigurnošću pretpostaviti, da su franjevci nabavili ovu knjigu prilikom osnivanja svoje štamparije, ili ju je sa sabom donio koji od njihovih tipografa, — to su redom bili sve sami Nijemci, — a to bi značilo, da su se pri radu služili najnovijom stručnom literaturom.

Da je osnivanje prve štamparije u Osijeku vezano uz samostan i crkvu, na našem području nije izolirana pojava. Senjsku štampariju osnovali su kanonici Sivestar Bedričić i Blaž Baronić (1493.), štamparija Đurđa Crnojevića smještena je u cetinjskom manastiru (1493.), na Rijeci biskup Šimun Kožić otvara štampariju (1530.), a u Zagrebu smještena je također prva štamparija kod Isusovaca (1664.) Štamparija Jurja Zrinskoga u Nedelišću (1570.) namijenjena je također vjerskim ciljevima.

Crkva je svagdje brzo prihvatila izum štampe koristeći ga za vjersku propagandu. Zato je u kulturno zaostalim ili ratom opustošenim krajevima, gdje se još nije razvila obrazovana građanska klasa, sama morala uređivati štamparije, da bi dobila potrebne knjige. Tako i u doba osnivanja franjevačke štamparije u Osijeku nije bilo drugog faktora, koji bi imao i ekonomske i kulturne uslove za održavanje štamparije, nego baš franjevci.

Franjevačka štamparija postojala je do 1774. godine, a 1775. je Ivan Martin Divald od osječkog magistrata dobio koncesiju za otvaranje štamparije. On je kupio uređaj franjevačke štamparije, ali ju je upotpunio i njemačkim slovima. Zapravo tek sada, 1775. godine, Osijek dobiva javnu štampariju. U rukama porodice Divald štamparija ostaje od

1775.—1857. godine, jer prelazi od oca na sina, pa na unuke. Dragutin Divald prodao je kratko vrijeme prije svoje smrti štampariju Carlu Lehmannu. Tvrtka Carl Lehmann i drug radi do 1869. godine, a 1870. prodana je štamparija na dražbi, jer je došla pod stečaj. Kako su u ovo doba ukinute tipografske koncesije, osnovao je još 1869. Ignatz Mederschitzky štampariju u Osijeku, ali već 1873. napušta grad i seli u Vinkovce. Iste godine kad i Mederschitzky otvorili su štampariju zajedno Jakov Frank i Gustav Wagner, tako da od 1869.—1873. u Osijeku rade dvije štamparije.¹

Ova se bibliografija ograničava na Mederšickovu štampariju, dok će se rad Frankove štamparije iznijeti drugom prilikom. U idućem broju Zbornika slijedit će nadopuna za cijelo razdoblje od 1748.—1873., jer ovaj svoj rad nipošto ne smatram završenim, a zatim će slijediti popis izdanja ostalih osječkih štamparija do početka 20. stoljeća.

II. DIO

Popis knjiga i tiskopisa

FRANJEVAČKA ŠTAMPARIJA

(1748.—1775.)

1748.

1. Praelectiones Theologicae / Ex libro quarto sententiarum / De sacro-sanctis Ecclesiae Catholicae, & / Apostolicae Sacramentis electae. / Juxta inviolabilia nostri subtilissimi Doctoris / Joannis Duns-Scoti sentimenta / explanatae. / Et in jugis, ac perpetuae Observantiae Symbolum / admodum reverendo patri / MICHAELI PAVUNOVICH, / Ordinis Seraphici Sancti Patris Francisci hujus nostrae Observantis Provinciae Bosnae Argentinae Lectori Theologo, Praedicatori / Celeberrimo, Ex-Deffinitori, jam Custodi, & / in praesens cum plenitudine potestatis Commisarius Visitatori Generali: nec non Excellētissimi Domini Antistitis Zagradiensis per / Slavoniam Vicario Foraneo, Superiori / Dignissimo, Patrono Colendissimo, / Oblatae, & consecratae / Ac publice in solemni Capitulari Patrum Congressu propugnatae, / (na drugoj strani) A / P. Philippo Korovich, P. Andrea / Stoichevich, & P. Ludovico Widmann ejusdem Ordinis, & Provinciae professis. / Praeside / F. ANTONIO PAPUSLYCH, / S. Theologiae Lectore Generali. / In Metropoli Slavoniae Essekini ad S. Crucem. / Anno 1748. (Die 25. Mensis Augusti.²) / 8° 6 str.

M S O

¹ Podaci o osječkim štamparijama prema Bösendorferovoj Povijesti tipografije.

2. Sacer Mons / Alverniae. / Piis, ac Devotis Seraphicae Religio-
nis Cultoribus brevi, ac humili / Methodo. / Expositus / A. F.
ANTONIO PAPUSLYCH, Or / dinis Seraphici sancti Patris Fran-
cisci, Ob / servantis Provinciae Bosnae Argentinae Pro // fe-
sso, actuali Sacrae Theologiae Lectore / Generali. / In Metropoli
Slavoniae Essekini ad S. Crucem. / Anno Domini // MDCCXLVIII²⁾.
8° IV + 82 str. M S O

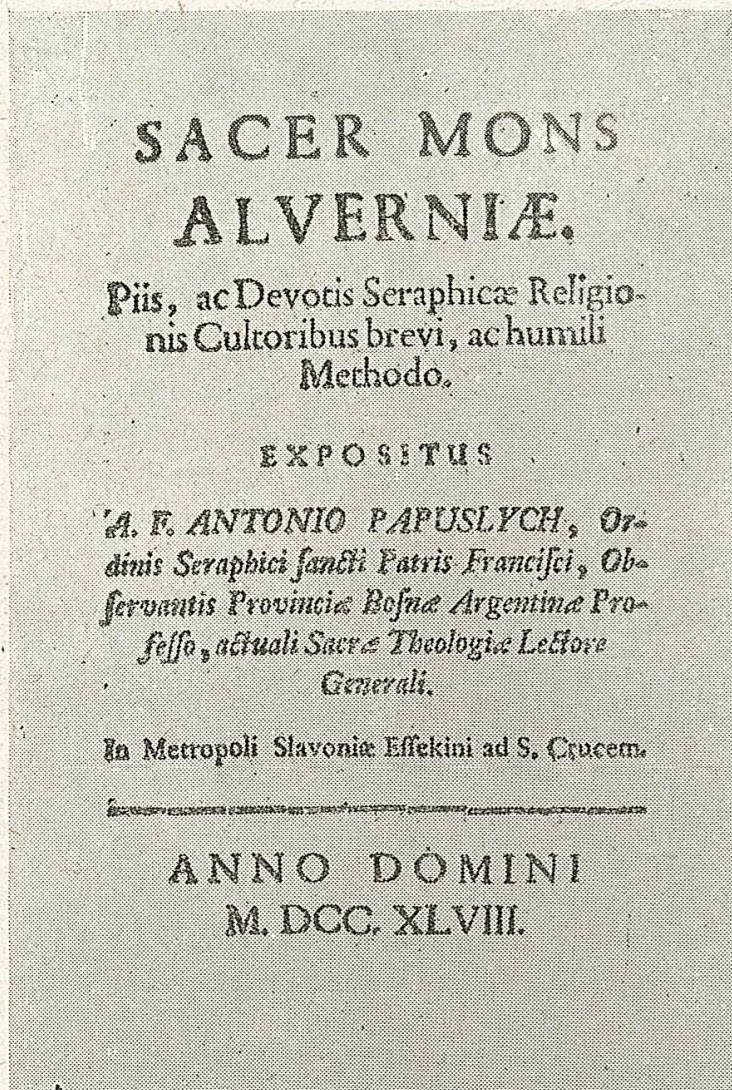

Foto J. Pavelić

1752.

3. Paeana Festivum / illustrissimo, / ac / reverendissimo / do-
mino, domino / JOSEPHO / ANTONIO / CHIOLNICH / de
Chiolka, / Episcopo Bosnensi seu Diakoviensi, Co / mitatus Pos-
segani Supremo Comiti, & Sacrae Caesa / reae, & Regio-Aposto-
licae Majestatis Consiliario. / Inter jubila onomasticon / cele-
branti.³⁾ 1° 1 str. M S O

² Broj 1 i 2 navedeni i kod Bösendorfera u Povijesti tipografije, ali s netočnim brojem stranica.

³ Prema Bösendorferu, op. cit., izašlo 1752. god. Na muzejskom primjerku nema godine.

1754.

4. Razgovor duhovni / od svetoga / Bone / mucsenika / Na dan prinesenja Tila, i karvi njegove iz glasovitog / Grada Rima, u postenu Vaross Vukovarsku, ucsinjen u / Carkvi sveti Aposstolah Filipa, i Jakoba Frances / kanskoj, u istoi imenovanoj Varossi, Godine / Isukarstove 1754. Miseca Lipnja 24. / I za vikovicsnju uspomenu prikazan na slavu, i posstenje. / Ocu mnogo posstovanom Fra IOZIPU IANKOVICHU, / iz Vukovara / Lecturu Jubilatom, Pripovidaocu glasovitom, jur / ve Custodu, i Provincialu Srebarno Bosanske Ssiro / ke Provinciae, i sadanjem Diffinituru Gene / ralome Reda Serafinskog dostoinome &c. / Od O. fra ANTUNA THOMASSEVICHIA Sticca / S. Bogoslovice Generaloga.⁴⁾
8° 16 str. M S O

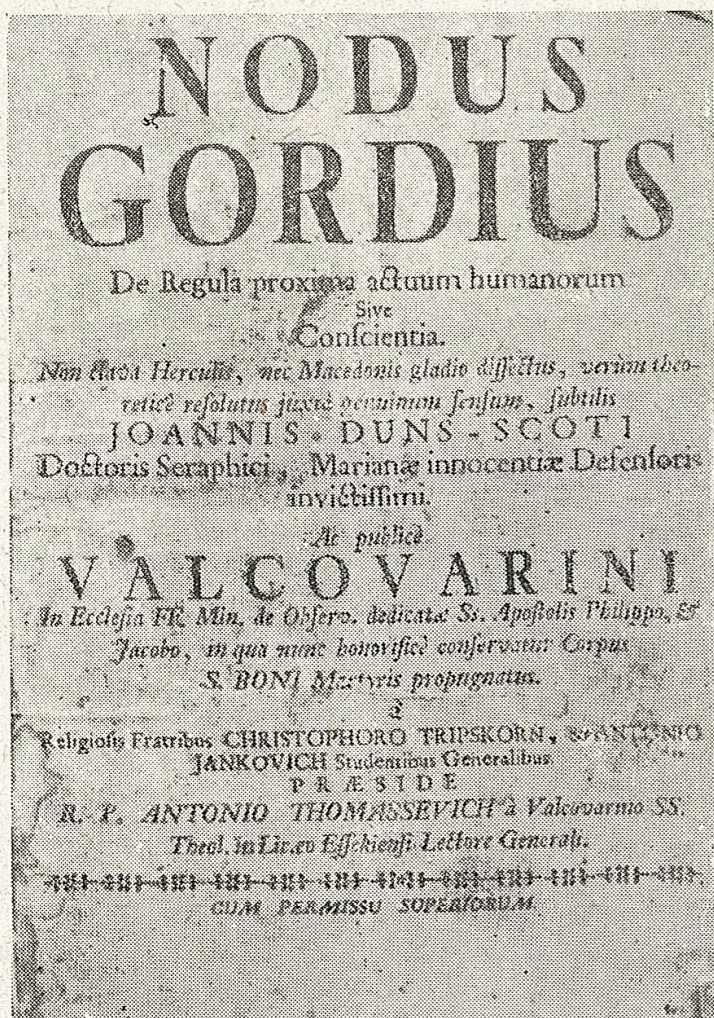

Foto J. Pavelić

1755.

5. Nodus / Gordius / De Regula proxima actuum humanorum / Ssive / Conscientia. / Non clava Herculis, nec Macedonis gladio dissectus, verum theo / retice resolutus juxta genuinum sensum,

⁴ citirano u Pov. tipografije.

subtilis / Joannis Duns-Scoti / Doctoris Seraphici, Marianae innocentiae Defensoris / invictissimi. / Ac publice // Valcovarini / In Ecclesia FF. Min. de Observ. dedicatae Ss. Apostolis Philippo & / Jacobo, in qua nunc honorifice conservatur Corpus / S. Boni Martyris propugnatus, / a / Religiosis Fratribus Christophoro Tripskorn, & Antonio / Jankovich Studentibus Generalibus. // Praeside // R. P. ANTONIO THOMASSEVICH a Valcovarino SS. / Theol. in Liceo Essekiensi Lectore Generali. / Cum permissu superiorum. (na nutarnjoj strani ispod posvete »Divi Josephi Patriarchae« godina 1755.) 8° nepg. 5 str. M S O

6. Directa / ad / Coelum Via, / Seu tres gradus / perfectionis evangelicae, / In quas Observationes dispositae, non utilis / solum, sed & necessariae tum Religiosis, / tum Ecclesiasticis praecipue Moderatoribus / Novitiae Juventutis tendentibus / ad Perfectionem evangelicam / ex / Variis autoribus / Diligenter conquisitae & propositae in / publicam utilitatem. / a / P. Fr. LUCA CSILICH a Baja, Olim / Novitiorum Magistro & nunc SS. Theol. / Lect. gen Ord. Min. S. P. Francisci / Observ. Prov. Bonaenae Argentinae. / Superiorum Permissu / Anno MDCCLV.⁵⁾ 8° XXIV + 432 + VII str. D B D

1759.

7. Primitiae / Messis Philosophicae / quas / Juxta inconcussa Dogmata Joannis / Duns-Scoti Doctoris subtilissimi. / Augustissimae, Celsissimae, atque / Potentissimae Coeli, terraeque / Imperatrici, / Virgini Mariae / Peccatorum omnium Clementissimae Exceptrici, / Christianorum piissimae Auxiliatrici, perpetuaeque languetium, & afflictorum Consolatrici, Dominae, ac Matris gratiosissimae / Offert, Dicat & Consecrat. / Clientum infimus. / M. V. P. F. GEORGIUS GAITANCXICH / a Brodio, Ord. Min. S. P. N. / Francisci de Observ. Prov. S. Joan. a / Capistr. AA. LL. & Phil. Lector. / Opposita dirimentibus RR. FF. Josepho Levaj, Samuele Istokovich, / Elia Vuinovich, & Laurentio Capetanovich, / Ejusdem Ord. & Prov. Clericis professis. / Essekini in Ecclesia S. Crucis Anno MDCCLIX. / Die 8. Mense Septembri 8° 4 str. Fr S Š

1762.

8. Homo instructus / Per Varias Regulas In cum Exteriores / e / Validioribus & Subtilioribus, Tracta / tuum de Conscientia, Legibus, & Virtutibus Theologicis Ven. Servi Dei / Joannis Duns-Scoti locu / lamento depromptas: / et Occasione publice Disputationis / Per. Rel. Fr. ANTONIUM PHAENICH, Ord. / Min. Reg. Observ. Prov. S. Joan., a Capistr. / Alumnum, & Ss. Theol. Stud. General. / defensas & propugnatas, / Ex Praelectionibus / R. P. F. ANDREAE STOICSEVICH, / ejusdem Ord. & Prov. Lect.

⁵⁾ citirano u Pov. tipografije.

Generalis. / Essekini ad. S. Crucem die 29 Mensis Augusti / Anni
1762.⁶⁾ 8° 4 str. Fr S Š

1767.

9. Propositiones / ex / universa / philosophia, / quas / propugnandas, / atque / defendendas susceperunt / Religiosi Fratres, / Sylvester Ungar a Brodio, Jonas / Loebl, & Leander Koeppl ab Egra, / Ordinis Minorum de Observantia, Provinciae Sancti Joannis / a Capistrano. / Ex Praelectionibus PATRIS ADRIANI LOHR, / AA. LL. & Philosophiae Lectoris Actua / lis, ejusdem Ordinis, & Provinciae. / Essekini / Ad Sanctam Crucem anno MDCCLXVII. / Die X. Augusti. 8° 8 str. Fr S Š

1768.

10. Dum / Conclusiones / ex / Tractatu / de Sacramentis / in genere / Publico certamini exposuere. / Essekini ad S. Crucem Inventam / Anno 1768. (Die 3. Maji. / PP. Nepomucenus Mannl, Ma / rianus Lanossevich, et Lean / der Köppl / Ordinis Minorum Regularis Observantiae. / Provinciae Sancti Joannis a Capistarno A / lumni, & S. Theologiae Studentes / Generales. / Sub assistentia / R. P. LADISLAI JESIK, / Ejusdem Instituti, & Provinciae Filii, nec / non in praenominato Conventu SS. / Theologiae Lectoris Generalis. 8° 8 str. Fr S Š

1770.

11. Conclusiones / Theologicae, / quas / de tribus postremis / Ecclesiae Sacramentis, / Din 24. Julii, Anno 1770. Essekini in Ecclesia Sanctae Crucis inventae / Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiae. / Publice defendendas susceperunt / PP. Leander Koeppl, Samuel Plass, / et / Fr. Antonius Pereczky. / Ejusdem Sodalitii Professi, & Theologiae Auditores. / Praeside / R. P. LADISLAI JESIK / Lectore. 8° 8 str. Fr S Š
12. Omnes stabimus ante tribunal / Christi. (molitva u stihovima na 1 stranici, bez oznake godine) M S O

DIVALDOVA ŠTAMPARIJA⁷⁾

(1775.—1857.)

A) IVAN MARTIN DIVALD (1775.—1806.)

1776.

1. Uvod u latinsko ricsih slaga / nje s' nikkima nimacskog jezika bilixkama / za korist / slovinskih mladichah sloxen / po / O. F. MARIANU LANOSSOVICHU Red. / M. B. ob Obslux. Derxave S. Ivan. Ka / pistrana Mudroznanstva jurve Shtiocu, a sada / njemu u Kraljevskoj Ucsionici Ossicskoj za / vrime ucsitelju. / Pervi dio / S Dopushtenjem Starijih. / U Ossiku, Sa slovih Ivan. Martina Divalt. / Godine MDCCLXXVI. 8° 183 str.

Fr S Š

⁶⁾ citirano u Pov. tipografije s netočnim brojem stranica.

⁷⁾ Pisanje imena Divald različito varira, vidi članak Dr. Firingera u ovom Zborniku.

2. Illustrissimo domino domino / Michaeli / libero baroni / de Wallis, / ord. milit. Mariae Theresiae equiti, sac. caes. reg. et apostolicae majestatis colonello, nec non in / cliti regiminis equestris in Slavonia commendanti, patrono, ac mae / cenati munificentissimo &c. / has Propositiones ex Universa Philosophia / offert M. V. P. PETRUS LIPOVCSEVICH a Baja, / Ord. Min. de Observantia, Provinciae S. Joan / nis a Capistrano Alumnus, & Lector / Ordinarius. / Adversae parti occurrentibus / R. R. F. F. Aloysio Baumgärtl & Bartho / lomeo Csordassich, ejusdem Ord. & Prov. / Filiis, in Ecclesia Liberae Regiaeque Civi / tatis Posseganae Spiritui sancto dicata. / an. 1776. Mense Julio die 25. / Essekini, typis Joannis Martini Diwalt. 8° 16 str. Fr S N
3. Antidotum / Libertinismi / Moderni, / Sanis fidelium mentibus / in praeservationem, / male vero affectis ad / reparationem propinatum / a / P. BOHUSLAV HERWIG, / Sac. can. et Exem. Ord. Prae / monst. reg. eccles. B. V. M. in Monte / Sion canon. Proto-Notar. Apost. nae / non in celeberrimo archiepiscopali / collegio Prageno SS. Theologiae / Professore ord. et Seniore. / Essekini, / Typis Joannis Martini Diwalt, / M. DCC. LXXVI. 8° 240 + VIII. str. M S O

1777.

4. Antidotum / libertinismi moderni. / (na nutarnjoj strani) Cum / Dogmata / de / Deo, et Attributis / Sub / Faventissimis auspiciis / Illustrissimi Domini / Comitis Casimiri / Esterhazy / De Galantha, / Sacratissimae caesareo regiae / apostolicae Majestatis ca / merarii &c. &c. Domini, Patroni, et Mae / cenatis gratiosissimi. (na 3. strani) Publice / Proponerent, & propugnarent / VV. PP. Ernestus Huier, & Pe / trus Katancsich ac RR FF. Do / minicus Martinovich, & Aloy / sius Baumgärtl, S. Theologiae Audi / tores Generales. Ordinis Minorum Regula / ris Observantiae Provinciae S. Joannis / Capistrani. / Praeside / R. P. ADRIANO LOHR, Theologiae Lectore emerito: & / Actuali Substituto Generali, Ejusdem Or / dinis, Familiae (sic!), & Provinciae. / Essekini in Ecclesia S. Cruci Inventa / dicata, An. reparaatae Salutis MDCCLXXVII. / die 3. Mensis Septembris. / Essekini / Typis Joannis Martini Diwalt, priv. Typog. 8° 16 str. M S O
5. Saecula / Seraphica / ex illustrioribus gestis, et / factis proposita, / a / P. F. JOSEPH PAVISSEVICH, / Ord. Min. de Observantia / lectore generali, / Essechii / Joannes Martinus Diwaltus, / Typographus privilegiatus, excudebat. / 1777.⁸ 8° (nepaginirano,) 414 str. M S O

⁸ Kod Bösendorfera (Osječki zbornik br. 1.) isto djelo navedeno pod autorom Joseph a Possega. Doista postoje obje varijante. Tekst je posve isti, samo je na naslovnoj strani, u posveti i imprimaturu jedamput naveden Joseph a Possega, a drugi puta Joseph Pavissevich. Godina izdanja je ista.

1778.

6. Promishljanja. / po / nediljah svete korizme, / jutarnja, i vechernja; / Marii / Majki i Divici, / neba i zemlje primilostivoj kra / ljici, gospoji primoguchoj, u sla / vnom kipu svomu, u gradu Ossiku, / i cerkvi reda svetoga Franceska, / bogoljubno shtovanomu, prikloni / tim serdcem, upisana, prikazana, / i posveчена; / i za sluxbu duhovnu, bogocsa / stnih, stvarih boxanstvenih, / razmishljaocah, na svitlost / izdana. / S' Dopushtenjem starjih. / Utishtena u Ossiku, slovima / Ivana Martina Diwalt. / Godishta gospod. MDCCLXXVIII. (autor je Ivan Velikanović)
8° XVIII+88 str. Fr S N
7. Kurze Anleitung / zur deutschen / Ortographie, / oder / Rechtschreibung. / Esseck, / bey Johann Martin Diwalt, 1778.
8° (nepaginirano) 34 str. M S O

1779.

8. Conclusiones / ex / universa philosophia / quas / sub praesidio tutissimo / D. Josephi / morientium patroni fidelissimi / publice propugnandas susceperunt. / Religiosi fratres / Hieronymus Moszfai, / Cyriacus Beker / ac / Fidelis Verner, / Ord. Min. Obs. Provinciae Capistranae Clerici, / Philosophiae studentes. / Praeside / M. V. P. ADRIANO ZUBANOVICH, / ejusdem Ord. ac Prov. Phil. Lectore. / Essekini in Templo S. Crucis Inventae dicato. / Tertio idus Maii MDCCLXXIX. Typis Ioan. Martini Diwaltii. 8° 8 str. Fr S N

1781.

9. Reverendissimo / domino / Antonio Mandich, / Abbati B. M. V. de Monte / Petrivaradini, / SS. Theologiae in celeberrima / et antiquissima universitate / viennensi doctori collegiato, / Almae cathedralis ecclesiae / Zagrabienensis, / nec non / excellentissimi / illustrissimi ac reverendissimi domini / Episcopi Zagrabienensis, / a latere canonico, / regio item nationalium, / et / trivialium scholarum per regna / Croatiae, et Slavoniae insectori, / Proto-Notario apostolico, et / S. Sedis consistorialis assesori, / patrono ac maecenati / gratiosissimo. Essekini, Typis Ioannis Martini Diwalt. (na nutarnjoj strani) Assertiones / ex / Universa / Theologia / dogmatica / in / ecclesia inventionis S. Crucis / Essekini intra muros / anno MDCCLXXXI / Quarto nonas septembris / A / Fr. IOANNE MILLINOVICH / Provinciae S. Ioannis a Capistrano Alumno / publice propugnatae / Praeside / R. P. Philippe Matkovich / a Possega / Theolog. dogmaticae lectore / actuali. 8° 28 str. D B D

1783.

10. Menses Mariani / seu / Cultus Festorum / Mariae / Virginis / Mensibus Singulis / Occurrentium. (Essekini typis Joan. Mart. Diwalt 1783. 16° 46 str. (nepaginirano) Fr S B

11. Dogmata / e / Theologia / huius nominis universa / quae / ex praelectionibus / P. F. CHRISTOPHORI KELLER, / Ord. Min. Obs. Provinciae S. Ioann. Capistrani Theologiae / Dogmaticae in Conventu S. Crucis inventae Essekini / Professoris ordinarii / Rel. Fr. Georgius Vranjeshevich / Eiusdem Ord. et Provinciae alumnus, eisdum que S. Facul / tatis alterum in annum auditor / Pridie Calendas septembris / Anno M. D. C. C. L. XXX. III. / publice defendenda suscepit. / Anno MDCCLXXXIII / Essekini, ex officina Diwaltana. 8° 183 str. Fr S Š

12. Tentamen / Quod / Publice subibunt / Illokini in Syrmio / in Ecclesia S. Ioannis a Capi / strano / Anno M. DCCLXXXIII. / Mense Augusto Die 19. / R. R. F. F. Ioseph. Pukanich, Petrus / Burgich, Vincentius Vittmanich, / Hyacinthus Riedl, Henricus Pley / er, et Ioannes Capistranus Su / trell Ord. Min. Reg. Obs. Prov. S. / Ioan. a Cap. Alumni ac Audito / res Phil. in annum II. / Sub Adsistentia / P. BARTHOLOMAEI CSORDASHICH, / AA. LL. e Phil Doctoris atque Facul / tatis eiusdem Professoris actualis. / O. M. R. O. P. S. I. A. C. / Essekini ex officina Diwaltana.⁹

8° 46 str.

M S O

1785.

13. Innocentii Tertii / Pontificis Maximi / Contemptus / Mundi / in / carmen illyricum versus / a / JOSEPHO ANTONIO VLASSICS / Parocho Kamenicensi / et Archi-Diacono / Dioecesis Syrmienensis. / Eszekini / Typis Joannis Martini Diwalt / MDCCLXXXV 8° 582 str. D B Đ

1792.

14. Ispisanje / ratta / Turskoga / pod / Josipom Cesarom II. / Pocetog godine 1787. po jed / nome Regemenskom Patru skuplje- no, i / u stihoveh sloxeno / za / Razgovor narodu illyricskom / prikazano. / S' dopushtenjem Stareshinah. / U Osiku, / Pri- tiskano sa slovih Martina Divalt, 1792.¹⁰) 8° 247 str. M S O

1801.

15. Elegia / in laudem poeseos studii / sub finem anni scholastici 1801 die 7ma Mensis / septembris / Publico / a / MICHAELE JELENICH ESSEKINENSI / poeseos cliente / oblata. Essekini, / ex officina Diwaltana. 8° 4 str. M S O

1803.

16. Sveta / Terezia / Divica / Duhovna reda karmelitanskoga / Za Prikazu / u jezik talianski sloxena, i / u illiricski privedena / po otcu F. / IVANU VELIKANOVICHU, Brodjaninu, Franceska- nu, Dər / xave S. Ivana Kapistrana, / na svitlost pak dana s' bla- godarnim troshkom mlogo po / shtovanoga gospodina, / gospo- dina / Stipana Villov. / Sontanske cerkve S. Lovrinca / mu-

⁹ Navedeno kod Bösendorfera s netočnom godinom izdanja.

¹⁰ autor Vaso Bošnjak prema Matiću: Prosvjetni i književni rad u Slavoniji prije preporoda, str. 89.

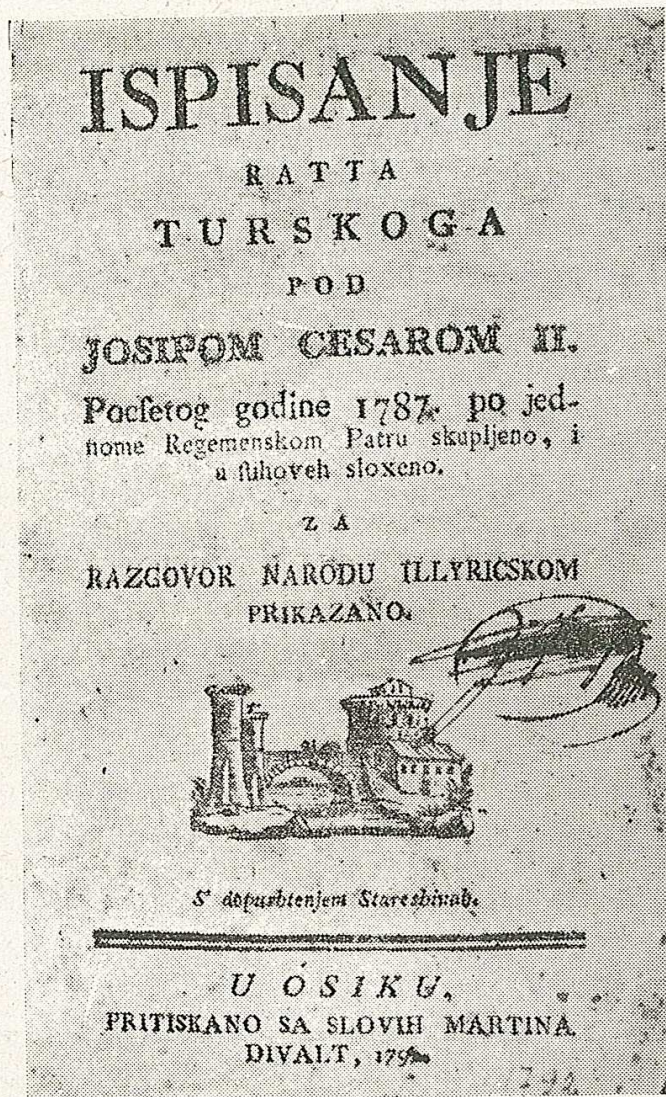

Foto J. Pavelić

csenika pastira duhovnoga, i / xupnika pridostojnoga, slav / no-
ga arcibiskupata Ka / lacsckoga. / S-Dopushtenjem Starishinah.
/ U Ossiku, / Slovima Ivana Martina Divalt. / Godine MDCCCIII.
8° 68+I str. M S O

17. Tentamen / publicum / ex / logica, historia philoso / phiae,
et mathesi pura / quod / juxta praelectiones / ja / P. CLE-
MENTE OROVCSANIN / AA. LL. et actuali Philosophiae et /
Matheseos Lectore, ex Ordine Min. Obs. Prov. / S. Joannis a Capis.
factas / subiverunt / Fr. Mathias Shnedich / Fr. Petrus Becker
/ Fr. Franciscus Xav. Baumann / Fr. Paulus Glözl / Fr. Tho-
mas Aquinas Horvath / Ordinis Min. Obs. Prov. S. Ioannis / a /
Capis, alumni, et actuales Auditores Philo / sophiae primi anni,
atque Matheseos. / Nassicis. / In Ecclesia S. Antonio Patavino
dicata / Die 30 Mensis Augusti Anno 1803. / Essekin, Typis Joann.
Martini Divalt. 1803. 8° 22 str. Fr S Š

1804.

18. Esopove / Fabule / za slavonsku u skullu hodechju / dicu sa-
stavljene. / U Ossiku / Pritiskane u Slovopreshi Ivana Mart.

Divalt, / Godine 1804.¹¹ (ilustrirano grubim drvorezima od A. Moecke) - 8° 144 str. M S O

1805.

19. Directorium / Officii Divini / pro anno domini / MDCCCV. / primo post bissextum / ad usum / Fratrum Minorum, / sancti patris / Francisci / observantium / Provinciae sancti / Joannis a Capistrano / Calendario-Breviarii Romano-Seraphici a S. R. C. / approbati, & Rubricis Generalibus, ac partibus / laribus ejusdem conformatum. / Superiorum permissu. / Essekini, / Typis Joann Martini Divalt / c. r. Typographi. 8° (primjerak defektan) M S O

B) BAŠTINICI POK. IVANA MARTINA DIVALD (1806.—1818.)

1810.

20. Ordo / Scholarum / Humanitatis et Graticarum (sic) / Gymnasii Majoris Regii / POSEGANI / in classes distributus / ex Totus anni MDCCCX Promeritis. / Essekini, Typis Divalentis c. r. Typographi. 8° str. 8 M S O

1812.

21. Ordo / Scholarum / Humanitatis et Grammaticarum / Regii Gymnasii ESZEKIENSIS / in classes distributus, ex promeritis secundi / semestris. / Anni MDCCCXII. 1° 4 str. M S O

1816.

22. Pokopno Govorenje / koje / o sprovodu / Priuzvishenoga, Privitloga, / i Priposhovanoga / Gospodina / ANTUNA MANDICHA / Boxjom, i Aposhtolske Stolice Milostyom / stolnih cerkvih bosanske, illiti diakovacske, i srimske / zakonito ujedinjenih biskupa, zlamenitog reda S. / Stipana Kralya aposhtolskoga kommandatora, i / nyiovog posvetyenog, cesaro-kralyevskoga velicsanstva zbylynoga, i nutarnyega vichnika, / u / Stolnoj Cerkvi Diakovaeskoj S. Petra / Aposhtola, / na dan jedanajesti miseca oxujka, godine 1815. / obderxavanomu, / recse / KARLA PAVICH, / istih biskupiah misnik, opat blaxene Marie Dvice u Biharu, Mitro / vacski, i shtoba regimente Petrovaradinske parok, okolisha Mitrovacskega Vice-Archi-Diacon, i plemenite / Srimske varmedye assessor. / U Ossiku / Slovima Bashtinikah Divaltovih Povlastyenoga Knyigo-Utishtenika, 1816. 8° 28 str. M S O

1818.

23. Classificatio / Studiosae Juventutis / Gymnasii Regii / ESZEKINENSIS / ex promeritis semestris alterius / Anni MDCCCXVIII. / facta. / Eszekini / Typis Divalentianis C. R. Typographi 8° 8 str. M S O

¹¹ autor Matija Antun Relković, Bibliografija hrvatska I. Kukuljević.

C) MARTIN ALOYS DIVALD (1819.—1844.)

1819.

24. Pismenik / illiti s kupljenje pisama razliciti, za / nediljne, svet-
csane, i ostale dneve pri/ko godine podobni, za vechju slavu / bo-
xju i kriposti dushevne na/roda illyricskoga ucsinjeno / po / GJURI
ARNOLDU, / u slobodno-kraljevskoj varoshi / M. Theresiano-
politanskoj pogla/vite cerkve S. Theresie / kora upravitelja. / U
Osiku, slovima Martina Aloysie Divald Privilegiratoga knjigotisca
1819. 8° IV+206 str. D B Đ
25. Juventus / Regii Gymnasii Minoris / MOHACSIENSIS / apud
Patres Ordinis S. Francisci Provinciae Capistra / nae, e Progressu
in Doctrina Religionis, / ac Litteris in Classes Relata. MDCCCXIX.
Eszekini / Typis Divaldianis c. r. Typographi. 8° 4 str.
M S O
26. Classificatio...gymn. Eszekinensis za god. 1819.¹² M S O

1820.

27. Classificatio...gymn. Eszekinensis za god. 1820.¹² M S O

1821.

28. Classificatio gymn. Eszekinensis za god. 1821.¹² M S O
29. Ordo / Scholarum Nationalium / Capitalis Scholae Liberae Re-
giaeque Civitatis / Eszekinensis / in classes distributus ex totius
anni MDCCCXXI / Promeritis. / Eszekini, Typis Divaldianis c.
r. Typographi. 8° 4 str. M S O

1822.

30. Tuxba / Grozdja negrishnoga. (na zadnjoj strani) U Osiku, /
Slovima Martina Aloysie Divalda / priv. Knjigotisca. / 1822.
8° 4 str. M S O
31. Ordo schol. nat. ... Eszekinensis za god 1822.¹³ M S O
32. Juventus / Regii Gymnasii / Eszekinensis / apud Patres Ordini-
nis S. Francisci / Provinciae Capistranae / e Promeritis Seme-
stris Alterius / in / Classes Relata / MDCCCXXII. / Esze-
kini. Typis Divaldianis C. R. Typographi 8° 8 str.
M S O

1823.

33. Juventus... gymn. Eszekinensis za god. 1823.¹⁴ M S O
34. Dillorednik / za / kripostljubnu zabavu / i korist, / svakoga
csovika, / po / MIHOILU MIHALJEVICH / paroku Drenjan-
skom, / plemenite varmegje Verovitice / Assessoru / na /
svitlost izdat / 1823. / U Ossiku / pritiskan slovima / Mar-
tina Aloysie Divald / Slobodnoga cesaro-kraljevskoga / slovo-
sloxnika. 8° VIII+152 str. D B Đ
35. Molitva za bolesnika / U Ossiku, 1823. Nro 24 (tekst u dva stup-
ca, u sredini slika Krista na križu) 8° 1 str. Fr S Š

¹² potpuni naslov pod br. 23.¹³ potpuni naslov pod br. 29.¹⁴ potpuni naslov pod br. 32.

36. Andächtiges Gebet / zu unserer lieben Frau / MARIA HILF.
/ (slika Marije s Isusom) Esseg, 1823. / Nro 26 8° 4 str.
M S O

1824.

37. Andächtige / Seelen-Anklage / vor einem Kreuze. / (slika
Isusa na križu) Esseg. 1824. Nro 13. (tekst u 3 stupca) 8°
1 str. M S O
38. Juventus... gymn. Eszekinensis za god. 1824.¹⁵ M S O

1825.

39. Onomasticon / admodum reverendo patri / Petro Becker, / AA.
LL. et philosophiae doctori, / SS. theologiae licentiato, ejusdemque
lectori emerito, / nec non / actuali observantis minorum provin-
/ ciae S. Joannis a Capistrano / Ministro provinciali, / supe-
riori dignissimo, meritissimo / perreverenter oblatum / a Stu-
dio theologico Vukovariensi / tertio calendas julii / A. R. S.
MDCCCXXV. (na stražnjoj strani): Cecinit Rel. Fr. WENCESLAUS
KRTSMERY / Cler. SS. Theologiae Studens. (bez oznake mje-
sta i štamparije, ali prema slovima svakako Divalt) 8° 6
str. Fr S N
40. Novi i stari / Kalendar / Slavonski / za prosto / godishte /
1825. / Na / korist, i zabavu Slavonacah / sloxi / A. P. o.
H. / S dopustenjem Stareshinah. / Pritiskan u Ossiku / Slo-
vima Divaldovima privileg. / Knjigotisca, 16° nepagi-
nirano M S O
41. Navistjenje / 'Opchinskog' Jubileuma, ili Svetogodišta. (ispod
teksta): IMRO KARLA m. p. / Biskup Bosanski, i Srimski. 1°
1 str. Fr S Š
42. Ankündigung zum allgemeinen Jubiläum. (na dnu stranice:) Eme-
rich Carl m. p. / Bischof von Bosnien und Syrmien / Esseck,
gedruckt bei Martin Aloys Diwald, k. k. priv. Buchdrucker 1°
1 str. Fr S N

1826.

43. Emerik Karla / Biskup / pedesitlitnu xertvu / slavechi /
sritan i veseo punog vika / prixivio! / Luka Sucsich / pedeset-
litni misnik / vivat. / (na stražnjoj strani): U Ossiku 1826. /
Slovima Divaldovima c. k. povlastjenoga // Knjigotisca. 8°
14 str. D B Đ
44. Lehre / von dem Ablasse / überhaupt, / und / von dem
Jubelablass / insbesondere. / Mit einem Anhang von Gebethen.
/ Auf Anstalt / Sr. Bischöflichen Gnaden / Herrn Herrn /
EMERICH CARL RAFFAY. / Diakowarer diöcesans. / Esseck,
1826. / Gedruckt bei Martin Aloys Diwald, k. k. priv. / Buch-
druckern, 8° 88 str. M S O
45. Purgatorium / apertum pietati vivorum / seu / Breve quoti-
dianum / exercitium / subveniendi animabus / purgatorii. /
Gallice primum editum, / nam vero a quodam erga eas / dem

¹⁵ potpuni naslov pod br. 32.

- devoto Sacerdote in Ita / licum Romae anno 1805 / translatum,
/ correctum et in formam longe / meliorem, salva tamen sub-
stantia / reductum; ac denique / in Latinum Idioma / ex edi-
tione Romana LX / germine verum. / Sancto et salubris est
cogita / tio pro Defunctis exorare. / 2 Machab. 12.46 / Esze-
kini, 1826 16° 23 str. Fr S Š
46. Juventus ... gymn. Eszekinensis za god. 1826. ¹⁶ M S O
- 1827.
47. Juventus ... gymn. Eszekinensis za god. 1827. ¹⁶ M S O
48. Adgratulatio / onomastica / M.V.P. Antonio Knezovich, / Ma-
gistro novitiorum / zelosissimo / patrono et amico aestimatissi-
mo / pro die 13. junii 1827. / dedicata / suttiskae / per / sin-
cerum amicum / P. AMBROSIUM MATHICH / grammaticalium
prof. / Eszekini, typis Divaldianis C. R. typographi. 8° 4
str. Fr S N
49. Tägliche / Aufopferung / (slika sv. Trojstva) Essegg, gedruckt
bei M. A. Diwald, 1827. / Nro 3 8° 4 str. M S O
- 1828.
50. Schematismus / venerabilis / Cleri / dioecesium / Bosnensis
seu Diakovariensis / et / Syrmienensis canonice / unitarum /
pro anno / M.DCCC.XXVIII. Eszekini, / Typis Divaldianis C. R.
Typographi. 8° 84 str. M S O
51. Juventus ... gymn. Eszekinensis za god 1828. ¹⁷ M S O
52. Ordo / Scholae Trivialis Allodialis, / Liberae Regiaeque Civita-
tis / ESZEKINENSIS / in classes distributus ex totius anni /
MDCCCXXVIII. Eszekini, typis Divaldianis C. R. Typographi. 8°
4 str. M S O
- 1829.
53. Ordo schol. nat. Eszekinensis za god. 1829. ¹⁸ M S O
- 1830.
54. Pisma / prisvitlomu gospodinu / Fridriku Seidelu / Slavne
Brodске Regimente / Obershteru / Na dan svetsani / od oko-
lisha vinkovačskog / prikazana / 1830. / U Osiku / Slovo-
tishtjem Aloysie Divalda po / vlashtjenog Knjigotisca. / (otra-
ga se nalazi zapis rukom: Stipan Marjanović Brođanin spivo o. E.
M.) 8° 4 str. M B
55. Vinci, / ili / Pripivka / na priradosni perodjenja dan / Njio-
vomu Sve presvitlomu, i Velikomoxnomu / nepobidimomu, Aposh-
tolskoga Velicsanstva, / boxiju milostju, / Gospodinu Gospodinu
/ IMPERATORU AUSTRIISKOMU, / Kralju Ungarskomu, Bo-
henskomu, Horvatskomu, / Dalmatinskomu, Slavonskomu, Lom-
bardiiskomu, / Venecianskomu, Galicii, i Lodomerii: / Archi-
duksu Austriiskom, Duksu Shtirii, i Ka / rinti. Karniolii, Slezii,

¹⁶ potpuni naslov pod br. 32¹⁷ potpuni naslov pod br. 32¹⁸ potpuni naslov pod br. 29

- Velikomu Knezu Tran / zilvanskomu, Marhionu Moravskomu, Hercogu / Mailandskomu, Burskome, Oknexenomu / Grafu Habsburgskomu, i Tirolskomu, / i tako dalje. / Nashemu. / Svemilostivomu Zemljederxcu, / i Otcu, / pivajmo danas radostno. / U Ossiku, / Slovima Divaldovima privileg. Knjigotisca. (Na kraju pjesme: Stephan Achimovich) 8° 52+II str. M S O
56. Orationes / occasione introductionis in supremi / comitis officium / Comitatus de Veröcze / illustrissimi domini / Francisci Szegedy / de Mezö-Szeged / S. C. et R. A. Mattis Camerarii et excelsae tabulae / Septemviralis assessoris. / Sub Generali Congregatione die 26. Julii 1830 Eszekini / celebrata dictae / Eszekini, Typis Divaldianis C. R. Typographi. 8° 19 str. Fr S N
57. Statuten / der / Gesellschaft der Musikfreunde / der / königlichen Freystadt / Eszek. / Essegg, / gedruckt bei M. A. Diwald, k. k. priv. Buchdrucker. / 1830. / 8° 16 str. M S O
58. Juventus / Ceas. Reg. Gymnasii VINKOV CZENSIS / e moribus et progressu in literis / censa / exeunte anno scholastico / MDCCCXXX. / Eszekini, Typis Divaldianis C. R. Typographi. 8° 8 str. M S O
59. Juventus / regii gymnassi / Eszekinensis / ord. S. Francisci Prov. Capistranae / E / Studiis / semestris posterioris / in / classes pro merito / digesta / Anno MDCCCXXX. / Eszekini, Typis Mart. Aloysii Divald, C. R. typographi. 4° str. 8 Fr S N
- 1831.
60. Dictio / Occasione Canonicae Introductionis / Illustrissimi Ac Reverendissimi / Domini / PAULI MATHIAE SZUTSITS / de Pacsér Episcopi Diakovariensis / die XIII. Junii MDCCCXXX. / per / reverendissimum dominum / STANISLAUM SZOKOLICS / cantorem et canonicum / in cathedrali ecclesia Diakovariensi / habita. (na stražnjjoj strani): Eszekini, / Typis Mart. Aloysii Divald, Caes. Rg. priv. Typographi. 8° 8 str. M S O
61. Ordo scholae trivialis ... Eszekinensis za god. 1831.¹⁹ M S O
62. Schematismus cleri za god. 1831.²⁰ M S O
- 1832.
63. Schematismus . . . cleri za god. 1832.²⁰ M S O
64. Juventus . . . gymn. Eszekinensis za god. 1832.²¹ FR S B
65. Ordo scholae nat. Eszekinensis za god. 1832.²² M S O
66. Novi i stari / Kalendar / Slavonski / za pristupno godishte / 1832. / Na Korist i zabavu Slavonacah. / A. PH. ed H. S. D. M. O. I. / S' dopushtenjem Stareshinah. / Pritiskan u Ossiku / Slovima Divaldovima privileg. Knjigotisca. 8° nepaginirano M S O

¹⁹ potpuni naslov pod br. 52

²⁰ potpuni naslov pod br. 50

²¹ potpuni naslov pod br. 32

²² potpuni naslov pod br. 29

1833.

67. Acrostichon / honoribus / illustrissimi, reverendissimi, ac magnifici Domini / Josephi Comitis a Sermage / de Szouszédvár, / abbatis infulati B. M. V. de Ábrám, Cath. Ecclesiae Zagrabiensis canonici, Proto-notarii apostolici, SS. theologiae doctoris, S Caes, et reg. apost. / Majest. conciliarii, per districtum zagrabiensem scholarum, ac studiorum / superioris directoris; dum sacra onomaseos celebrasset festa in perennem / gratitudinis tesseram nomine regii gymnasii eszekinensis prov. capistranae / XIV. Kalend. april. MDCCCXXXIII. / Pie dicatum / Eszekini, typis M. Martini Aloysii Divald, / Caes. reg. typographi. Fr S N
68. Acrosticon / Honoribus / Spectabilis Domini / JOANNIS NEPOMUC. / DELIMANICS. / Incliti Comitatus De Veröcze Vice-Comitis, / et tam huius, quam et aliorum II. comitatum, prout: Bacsienensis, Baranyienensis, / Sömogyienensis, Posegani, et Syrmienensis tabulae judicariae assesoris, dum, / sacra onomaseos celebrasset festa in perennem gratitudinis memoriam / a / scholae III. capitalis liberae, ac regiae civitatis Eszekinensis interioris / Magistro Secundario. / XVII. Kalend. Juni 1833 / Pie dicatum. (na stražnjnoj strani): Eszekini Typis Mart. Aloysii Divald, Caes. Reg. Typographi 1° 4 str. M S O
69. Juventus ... gymn. Eszekinensis za god. 1833.²¹ Fr S B

1834.

70. Juventus ... gymn. Eszekinensis za god. 1834.²¹ Fr. S B
71. Epithalamion / koji / prisvitlomu i priposhtovanomu / gospodinu / JOZIPU KUKOVICHU / zakonito ujedinjenih stolnih / cerkvi h bosanske illiti dja / kovacske i srimske / Biskupu / o prigodi njegovog svecsanog uvoda u / recsene cerkve, / Sloxi i izpiva / NIKOLA HACHICH / Upravitelj svi hu ces. kralj. nimacskih i ostalih / narodnih shkolah u slavonsko-srimskoj / kraini. (na stražnjnoj strani): U Ossiku, / Slovima M. A. Divald, povlastjenog / Knjigotishca. / 1834. 8° nepag. 8 str. M S O

1835.

72. Kalendar ... za prosto godišće 1835.²³ M S O

1836.

73. Kalendar ... za pristupno godišće 1836.²³ M S O

1838.

74. Juventus / Regii Majoris gymnasii ESZEKINENSIS / Ord. S. Francisci Prov. Capistranae / e / Moribus, et Studiis / Semeistris Posterioris / in / Classes pro Merito Relata. MDCCCXXXVIII. Eszekini, Typis Mart. Aloys. Divald, Caes. Reg. priv. Typographi. 8° 8 str. M S O
75. Classificatio / Studiosae Juventutis / Regii Maioris Gymnasii / POSEGANI / Ord. S. Francisci Prov. Capistranae / e /

²³ potpuni naslov pod br. 66

Moribus, et Progressu in Litteris Exeunte anno Scholastico /
MDCCCXXXVIII. / Eszekini, / Typis Mart. Aloys. Divald, Caes.
Reg. priv. Typographi. 8° 4 str. M P

1839.

76. Classificatio... gymn. POSEGANI za god. 1839.²⁴ M P
77. Juventus maj. gymn. Eszekinensis za god. 1839.²⁵ M S O
78. Kalendar... za prosto godište 1839.²³ M S O
79. Feuerlösch / Ordnung / für die / königliche Freystadt /
Eszek. / Essegg, / gedruckt bei M. A. Diwald, k. k. priv. Buch-
drucker. / 1839. 8° 31 str. M S O
80. Theater = Journal / für das Jahr / 1839. / Allen Freunden
und Gönnern der Kunst / gewidmet / von / EDUARD CARL
KORN, / Souffleur. / Essegg, gedruckt bey M. A. Diwald. 8°
nepag. 8 str. M S O

1840.

81. Kalendar... za pristupno godište 1840.²³ M S O
82. Juventus maj. gymn. Eszekinensis za god. 1840.²⁵ M S O
83. Praeaeuterion / administris / Rei litterariae / regii gymna-
sii Eszekinensis / in / perenne gratitudinis monumentum, /
ac in tesseram sincerae pietatis / finito cursu scholastico /
1840 / cernue dicatum. / Eszekini, Typis Mart. Aloysii Divald,
C. R. Typographi. (na zadnjoj strani: Quod cecinit JOSEPHUS HE-
GEDUCHEVICH) 8° 8 str. Fr S N

1841.

84. Pobožnost / na uspomenu / Muke-terpećeg' Spasitelja / po /
Njih Preuzvišenosti / Gospodinu Gospodinu / JURJU HAULI-
KU, / Biskupu Zagrebačkom naredjena i / na horvatsko-ilirskom
narječju / u Zagrebu tiskana. / Sad pako / s' dopuštenjem /
Njih Presvjetlosti / Gospodina Gospodina / Josipa Kukovića, /
Biskupa Djakovačkoga / za / Potrebu svoje Biskupie na čisto-
ilirskom / jeziku i pravopisu preredjena / i trimi pokornimi pės-
micami umnožena / na novo izdaje se 1841. / U Osėku, tiskom
M. A. Divalda, c. k. pövl. tisk. 8° VIII+ 48 str. D B Đ
85. Onomasticon / honoribus / A. R. Ac eximii patris / Dominici
Kirchmayer / actualis / ministri provincialis / Provinciae
Joanneo-Capistranae Secretarii, / Professoris, et Consultoris Pro-
vinciae Emeriti, / dum Sacram onomaseos diem Budae / die 4a
aug. 1841. / Solemniter recoleret, / dicatum. / Eszekini, Ty-
pis M. A. Divald, C. R. priv. Typographi. 8° nepagin. 7
str. Fr S Š
86. Juventus maj. . . gymn. Eszekinensis za god. 1841.²⁶ M S O
87. Juventus... gymn. Vinkovcensis za god. 1841.²⁷ Fr S B
88. Kalendar... za prosto godište 1841.²⁸ M S O

²⁴ potpuni naslov pod br. 75

²⁵ potpuni naslov pod br. 74

²⁶ potpuni naslov pod br. 74

²⁷ potpuni naslov pod br. 58

²⁸ potpuni naslov pod br. 66

1842.

89. Kalendar za prosto godišće 1842.²⁸

M S O

Bez oznake godine:

90. Quotidiana / Mortis memoria / et / preces / ad inpetrandam bonam mortem. (na poledini): Essekini / literis Divalentis 16°
24 str. Fr S Š
91. Molitva spasitelju. / U Osěku, tiskom Divaldovim (na jednom listu, štampano u 2 stupca) Fr S Š
92. Christkatholischer / Haus-Segen des heiligen Apostels Jakobi. / Essegg, gedruckt mit Diwaltischen Schriften. (u sredini Isus na križu, okolo slike apostola, tekst u 2 stupca.) vel. 40×35 cm. M S O
93. Vom Magistrate der k. k. freien Militär / Communität Brood in Slavonien. / WANDERBUCH / nach der hohen k. ungarischen Statthalterey Verordnung vom 16. July 1816. Nro. 21080 und einem hohen hofkriegsrätlichen Rescripte / ddo Nro. / 48 Vierzig acht numerirte Seiten enthaltend. / Od Magistrata C. K. slobodne voj- nicske Ob / chine Broodske u Slavonii. / Kalfinska putnici (sic) Po visokoj uredbi kraljevskoga macxarskoga mi / stoderxnoga Sabora od 16tog Serpnja 1816 Broj 21080 i visokom C. K. dvorsko- bejnogo Vich / nicsstva Pripisu / od Broj / (48 utishtenih stranah uzderxajucha.) / Esseck, gedruckt bei M. A. Diwald, k. k. priv. Buchdrucker. 8° M S O
94. Wanderbuch / für den / Gesellen / Essegg, / gedruckt bei M. A. Diwald, k. k. priv. Buchdrucker. 8° 6. str. štampanog teksta njem. jezikom. M S O
95. Wanderbuch / für den / Knjiga putnicska / za potribu svakoga Kalfe. / Essegg, / gedruckt bei M. A. Diwald, k. k. priv. Buchdrucker. / U Ossiku, Slovima Divaldovima priv. Knji- gotisca. 8° 13 str. štampanog teksta, lijevo njemački, desno hrvatski. M S O
96. Wanderbuch / für den / Esseck. / bei M. A. Diwald. 8° 7 str. štampanog teksta samo njemački. M S O
97. Büchlein / für den inprotokollierten / Frachtfahrer / Essegg, / gedruckt bei M. A. Diwald, k. k. priv. Buchdrucker 8° 6 str. štampanog teksta. M S O
98. Dienstbothen-Buch / für / Das Nationale des Dienstbothen soll oben ausführlich verzeichnet werden. 8° 2 str. štam- panog teksta, izdano po »Pr. Stadthauptmannsamt der k. Freystadt 'Essek.« M S O

D) JULIJANA DIVALD (1844.—1846.)

1844.

99. Ordo / scholarum nationalium / capitalis / catholicae scholae liberae regiaeque civitatis / ESZEKINENSIS / in classes dis-

tributus e totius anni / progressu / MDCCCXLIV. / Eszekini,
typis, / viduae Julianae Divald C. R. priv. typographi. 8°
4 str. M S O

100. Juventus / caesareo regii gymnasii / VINKOVCENSIS / e
/ moribus et progressu / in literis censa / exeunte anno scho-
lastico / MDCCCXLIV. / Eszekini, typis viduae Julianae Divald
C. R. priv. typographi. 8° 8 str. M S O

101. Juventus / regii majoris gymnasii / ESZEKINENSIS / ord.
S. Francisci prov. capistranae / e / moribus, et studiis /
semestris posterioris / in / classes pro merito relata /
MDCCCXLIV. / Eszekini, typis viduae Julianae Divald C. R. priv.
typographi 8° 8 str. M S O

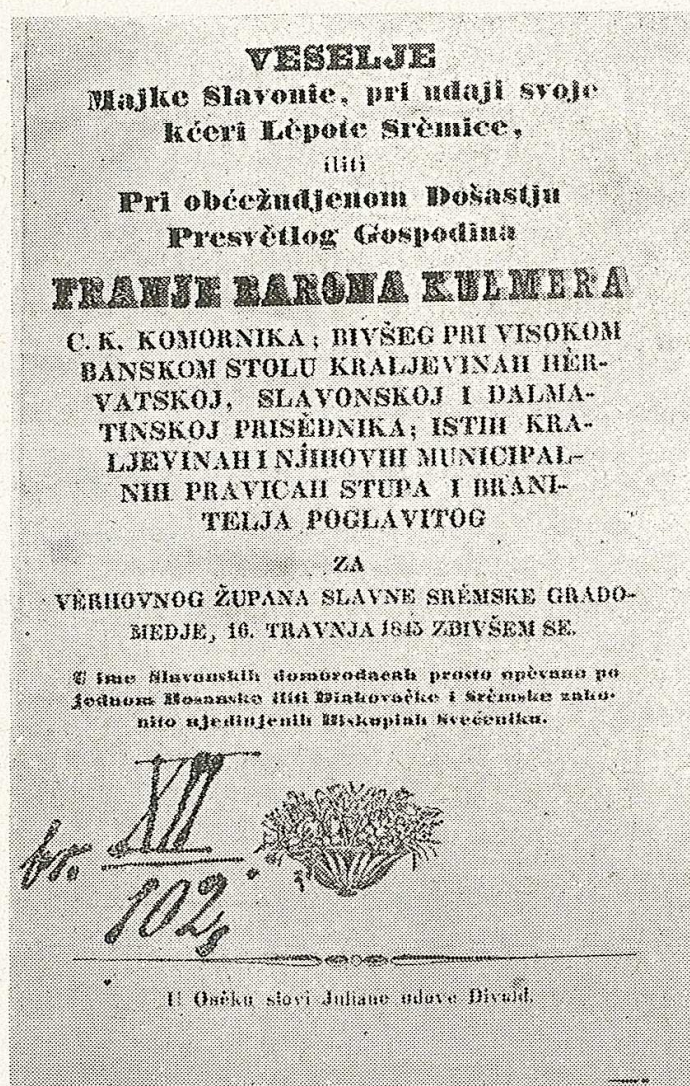

Foto J. Pavelić

1845.

102. Veselje / Majke Slavonie, pri udaji svoje / kėeri Lėpote
Srėmice, / iliti / Pri obćežudjenom Došastju / Presvėtlog Gospo-
dina / **FRANJE BARONA KULMERA** / c. k. komornika; bivšeg
pri visokom / banskom stolu kraljevinah Hėr / vatskoj, Slavon-

skoj i Dalma- / tinskoj prisjednika; istih kra- / ljevinah i njihovih
municipal- / nih pravicah stupa i brani- / telja poglavitog / za
/ vèrhovnog župana slavne srèmske grado- / međe, 16. travnja
1845 zbivšem se. / U ime Slavonskih domorodacah prosto opèvano
po / jednom Bosanske iliti Diakovačke i Srèmske zako- / nito
ujedinjenih Biskupiah Svećeniku. / U Osèku slovi Juliane udove
Divald. 8° 32 str. M S O

103. Juventus . . . gymn. Vinkovcensis za god. 1845.²⁹ Fr S B
1846.

104. Novi i stari / KALENDAR / Slavonski i Bosanski / za Prosto
Godište 1846. / Pod štitom Bl. D. Marie i S. Ilie Proroka. / S'
dopuštanjem Starešinah. / U Osieku. / Tiskom c. k. povlast.
tiskarne Divald. 8° nepag. (na koricama naslov: Novi i
stari kalendar slavonski) M S O

Bez oznake godine:

105. Wanderbuch / für den / Gesellen / Essegg, / ge-
druckt bei Wittwe Julianna Diwald, k. k. priv. / Buchdruckerin.
8° 6 str. štampanog teksta. M S O
106. Wanderbuch / für den (Knjiga putnička / za potribu
svakoga Kalfe. / Essegg, gedruckt bei Wittwe Julianna Diwald,
/ k. k. priv. Buchdruckerin. 8° 13 str. štampanog teksta,
lijevo njemački, desno hrvatski. M S O

E) DRAGUTIN DIVALD (1846.—1857.)

1846.

107. Juventus / regii gymnasii / Essekinensis / ord. S. Francisci
prov. Capistranae / e moribus et progresu / in literis censa /
exeunte anno scholastico 1846. 1° 4 str. Fr S B
108. Mladex / vishje pocselne spola / obadvojega ucsionice / Slo-
bodne i Kraljevske Varoshi / POXEGE / poleh ucsinjenog u
vladanju / i naucih pripisanih napridka / godine 1846. razre-
djena. / U Osiku / tiiskom Divaldovim. 8° 4 str. G P

1847.

109. Mladex / Visje Pocselne Ucsionice / Slobodne i Kraljevske Va-
roshi / Poxege / skupa Ucsionicom Xenskom / poleh ucsi-
njenog u Vladanju / i Nauci pripisanih napridka. / Godine
1847. / Razredjena. / U Osiku. Tiskom Divaldovim. 8°
4 str. M P
110. Juventus / Regii Maioris Gymnasii / POSEGANI / ord. S.
Francisci prov. capistranae / e / moribus et studiis / exeun-
te anno scholastico / 1847 / in classes distributa. / Essekini.
Typis Divaldianis. 4° 8 str. M S O
111. Schematismus cleri . . . 1847.³⁰ M S O

²⁹ potpuni naslov pod br. 58

³⁰ potpuni naslov pod br. 50

112. Pozdrav / Njihovoj Cesarsko-Kraljevskoj Visosti / Nad-Vojvodi Austrijskomu / STEPANU / U Ugarskoj i združenih s' njom Kraljevinah, Hrvatskoj, Slavonskoj i / Dalmatinskoj / Kraljevskom Naměstniku / Po istih Kraljevinah putujućem, i 19. Rujna 1847. / u Slavoniu stupivšemu / od / strane slav-ilirskih muzah / Priklonito izjavljen / po / MATI TOPALOVIĆU / U Lyc. Djakov. sv. Bogoslov. i narod. jezika Profesoru. / U Osěku / Tiskom Divaldovim. 8° (nepag.) 12 str. M S O

1848.

113. Kalendar za přestupno godišće 1848.³¹ M S O
 114. Juventus gymn. Posegani za godinu 1848.³² G P
 115. Der Volksredner / für / Vaterland, Freiheit und Gesetz, / für / Kunst, Gewerbe und Wissenschaft. / Redacteur: E. Dornau. / Druck und Verlag von C. Divald, Festung Essegg. (Programni proglas i poziv na pretplatu za časopis, izašao 21. IV. 1848.)³³ 4°
 2 str. M S O

1850.

116. Čestitanje / Presvětlo mu i Prečastnomu / Gospodinu Gospodinu JOSIPU JURJU STROSSMAYERU / Biskupiah Bosanske ili Djakovačke i Srěmske zakonito / skopćanih / Biskupu / nj. c. veličanstva začastnom dvorskom / Kapelanu / mudroljublja, i bogoslovia doktoru, i t. d. / Prigodom njegovog svečanog uměštjenja na stolicu Biskupie Djakovačke dana / 29. Rujna 1850 deržanog. / Po / ADAMU BOBIĆU / U tverdjavu grada Osěka Kapelanu / u znak / Visokog počitanja, i ponizne oddanosti prikazano. / U Osěku, Slovima Divaldovima. 1° 4 str. M S O

117. Mladež / kraljevske gymnasia / Osěčke, / reda S. Franje děržave Kapistranske. / Iz vladanja i naprědka u naucih, na svěrhi godine skolske 1850. / razredjena. 1° 4 str. M S O

1851.

118. Schematismus cleri . . . za god. 1851.³⁴ M S O

1852.

119. Wanderbuch / für den . . . / Gesellen / Esseck, gedruckt bei Carl Divald. (na drugoj strani): Putna Knjiga / za kalfu / U Osěku, / tiskom Dragutina Divalda. / 1852. 8° 15 str. štampanog teksta, lijevo njemački, desno hrvatski. M S O

1853.

120. Schematismus cleri . . . za god. 1853.³⁴ M S O

³¹ potpuni naslov pod br. 104. Ovom kalendaru dodan je: Gospodar dobrorad iliti Kratko uputjenje u svakoj vèrsti od Gospodarstva, Troškom gospodarske Podružnice Đakovačke Slavonskom Kalendaru priloženo. Godina I. Na kraju potpisan Profesor M. T. . . . é (Mato Topalović) glav. društva i podrž. član.

³² potpuni naslov pod br. 110

³³ u privatnom posjed Dra Firingera brojevi od 2—7 i 17

³⁴ potpuni naslov pod br. 50

1854.

121. Razredjenje / učenikah. / C. K. Više elementarne / Učione Osječke / poleg učinjenoga kroz školno lěto / 1853/4 / u naukih prepisanih napredka. / U Osjeku, Tiskom Divaldovima. 8°
4 str. u posjedu Konstance Waldinger, Osijek

1855.

122. Novi i stari / KALENDAR / Osiečki / za prostu godinu / 1855. / U Osieku / Tiskom c. k. povl. tiskarne K. Divaldove. (sa drvorezom staroga Osijeka) 8° nepag. M S O
123. Theater-Journal / allen / hohen und verehrungswürdigen / Gönnern und Freunden / dramatischer Kunst / am ersten Jänner 1855 / hochachtungsvoll dargebracht / von / CARL KARNOWSKY, Souffleur. / Druck von Carl Divald in Essek. 8° 4 str. M S O

Bez oznake godine:

124. Wanderbuch für den Gesellen / Gedruckt bei C. Divald in Essek. / (na drugoj strani): Putna Knjiga / za / kalfu. / U Oseku, Slovima Divaldovima. 8° 15 str. štampanog teksta. M S O

Službeni proglasi i obavijesti:

125. Razpis Izбора . . . od 27. IX. 1851. tekst hrvatski i njemački. M S O
126. Proglasi c. k. gradskog satništva u Osjeku od dne 16. Studena 1851. (na kraju teksta) u Osjeku, Slovima Divaldovima. 5 komada od 7. XI. — 4. XII. 1851. u posjedu Osječkog drž. arhiva.
127. Proglasi c. k. gradskog satništva u Osjeku od dne 27. lipnja 1852. Isto za 4. VII., 3. VIII. i 19. VIII. 1852. (tekst hrvatski i njemački.)³⁵ M S O
128. Redarstvena Naredba za redarstveno područje grada Oseka. br. 792 iz god. 1852. tekst hrvatski i njemački. M S O
129. Verlautbarungen der k. k. Polizei-Direction zu Essek vom 26. März 1853. Isto za 16. IV. 1853. tekst njemački i hrvatski. M S O
130. Circular. — Okružnica . . . županijskog predstojnika od 28. nov. 1855. tekst njemački i hrvatski. M S O
131. Kundmachung . . . der »Wiener ersten Immobilien-Gesellschaft« iz god. 1856. / Druck vod C. Divald in Essek. M S O

ŠTAMPARIJA CARL LEHMANN I DRUG

(1857—1869)

1857.

1. M. A. RELKOVIĆA / Satir. / Polag drugog izdanja priredjeno te novim predgovorom, potankim / životopisom i likom Spisatelja

³⁵ brojevi 25—37 od 4. IV. — 10. V. 1852. u posjedu Osječkog arhiva

- urešeno. / Izdanje četvèrto. / 1857. / U Osieku / Tiskom i troškom Dr. Lehmanna i ort. / 8° XIV. + 174 str. M S O
2. Tužba: Groždja negriešnoga / Po napievu starom niekoga u No vomsadu suhoboljnog cdvietnika. / Svako dilo konec ima / A dichanje moje nejma i t. d. / (na poledini). U Osieku / Slovo-tišťjem Dragutina Lehmanna i Ort. (1857.) 8° 4 str. D B Đ
3. Chut-Hamschulasch, / drei Predigten / von SAMUEL SPITZER, / Oberrabiner zu Essegg. / Essegg, 1857. / Druck und Verlag von Carl Lehmann & Comp. 8° 36 str. M S O
4. Statuten / der Essegger / bürgerlichen / Schützen-Gesellschaft. / 1857. / Essegg. / Druck Carl Lehmann & Comp. 8° 20 str. M S O
5. Statuten / des / Frauen-Wohlthätigkeits-Vereines / in / Essegg. / 1857. / Essegg. / Druck von Carl Lehmann & Comp. 8° 18 str. M S O
6. Programm / des kais. königl. / Staats-Gymnasiums / zu Essek / am Schlusse des Schuljahres / 1856/7. / Essek. / Druck von Carl Lehmann & Comp. 4° 41 str. M S O

1858.

7. Narodna knjiga / KOLEDAR / za godinu / 1858. / Uredio Ivan Filipović. U Osieku / Tiskom i troškom Drag. Lehmanna i ort. 8° primjerak defektan. M S O
8. Tri lipe / ili / Grieh neokajan, neoprošten / i / Prelja / Pripovietke / od / JANKA JURKOVIĆA. / U Osieku. / Štampa Drag. Lehmanna i drugara. / 1858. 16° 96 str. M S O
9. Narodne pjesme / bosanske / i / hercegovačke / skupio / IVAN FRANJO JUKIĆ / Banjolučanin / i / LJUBOMIR HERCEGOVAC / (Fr Gr. Martić) / izdao / O. Filip Kunić / Kuprješanin. / Svezak pèrvi. / Pjesme junačke. / U Osieku 1858. / Tiskom c. k. povl. tiskarne Drag. Lehmanna i drugara. 8° XVI + 621 + III. M S O
10. Sveti Ivan / biskup trogirski / i / Kralj Koloman, / pjesan / IVANA KANAVELIĆA / vlastelina hvarskoga / Sad pàrvi put izdàna / od / preuzvišenoga i presvietloga i prečastnoga / gospodina gospodina / Josipa Jurja Strossmayera, / Božjom i apoštolske stolice milostju sjedinjenih biskupijah bosansko-djako-vačke i / sriemske biskupa, biskupijah biogradske i smederevačke u Kneževini Sàrbiji apo / štolškoga upravitelja, nj. c. k. apošt. veličanstva tajnoga savjetnika i zač. dvor / skoga kapelana, mudroslovja i sv. bogoslovja doktora, i t. d. / U Osieku, / Štampa Drag. Lehmann i drug. / 1858. / 8° 616 str. M S O
11. Program Gymn. za škol. god. 1857/58.³⁶ M S O
12. Schematismus / venerabilis / Cleri / dioecesium / Bosniensis

³⁶ potpuni naslov pod Lehm. br. 6

- seu Diakovensis et Sirmiensis / canonice unitarum / pro anno /
a Christo nato MDCCCLVIII / dierum CCCLXV. / Essekini. /
Typis Car. Lehmann & Soc. 1858. 8° 100 str. M S O
13. Andächtige Besuchung / jenes schmerzhaften / Kreuz-Weges, /
welchen / unser Herr und Heiland / Jesus Christus / an dem
heiligen Charfreitag mit dem Kreuze / beladen, vom Richthause
Pilati bis auf den / Berg Kalvariä verrichtet hat. / Neue ver-
besserte Auflage / herausgegeben von Karl Arno. / Essek 1858.
/ Gedruckt bei Karl Lehmann & Comp. 16° VIII+58 str.
M S O
- 1859.
14. Schriftproben / aus der / Buchdruckerei / des CARL LEH-
MANN & COMP. / in / Essegg. / 1859. 8° nepag. M S O
15. Kirchengesänge / zum Gebrauche / beim öffentlichen Gottes-
dienste / in der Klosterkirche / der ehrwürdigen P. P. Kapuzi-
ner / in / Essek. (na poledini:) Essek 1859. / Druck von Carl
Lehmann & Comp. 8° 58+1 M S O
16. Program... Gymn. za šk. god. 1858/59³⁷ M S O
- 1860.
17. Viest / neslutjene smrti / presvietloga gospodina / FR. MA-
RIANA ŠUNJIĆA / biskupa od Panade i namjestnika apoštol-
skoga u / Bosni. / Koi preminu u Beču 28. rujna 1860. / Spiso
malovriedni jedan od mladjanih dobah pokojnoga ljubimac nedostojni
/ i / prikazao / Č. O. Antunu Tuzlančiću, bivšem definitivu drža-
ve Bosanske, i paroku od Travnika Docā. / U Osieku 1860. /
Štamp. Drag. Lehmann i drugara. 8° 16 str. M S O
18. Rechnungs-Ausweis / des / Frauen- / Wohlthätigkeits-Vereins
/ in / Essek / vom 1. März 1859. bis 29. Februar 1860. / Essek 1860.
/ Druck von Carl Lehmann & Comp. 8° nepag. M S O
19. Aufruf / an die Bewohner des Kronlandes / Slavonien / und
an die der / Stadt Essegg / zur Gründung des Vereines / zum
/ heiligen Josef von Arimathäa. / Gedruckt bei Carl Lehmann &
Comp. in Essegg. 8° 14 str. M S O
20. Schematismus... cleri³⁸ za god. 1860. M S O
21. Žitije / sv. Alojzije Gonzage. / Napisano / za duševan razgo-
vor mladeži / jugoslavenske. / A izdano visokom milostju /
preuzvišenoga presvietloga i prečastnoga / gospodina, gospodina
/ Josipa Jurja Strossmayera / b. i ap. st. m. bosansko-djakovač-
koga i sriemskoga biskupa, nj. / svetosti prestolnika, grofa rim-
skoga, nj. c. k. ap. vel. pravoga / tajnoga savjetnika i t. d., i t. d.
/ U Osieku. / Štampa Drag. Lehmann i drugara. / 1860.
16° 103 str. M S O

³⁷ potpuni naslov pod Lehm. br. 6³⁸ potpuni naslov pod Lehm. br. 12

22. Programm... Gymn. za šk. god. 1859/60.³⁹

M S O

1861.

23. Seljanka / ili / Pastirski razgovor / srijetnomu rodjen danu / i / preradostnom naimenovanju velikog / županstva virovitičke županije / preuzvišenoga i presvietloga gospodina / Josipa Jurja Strossmayera / bosansko-djakovačkog i sriemskog biskupa, nj. c. kr. / apošt. veličanstva taj. savjetnika, nj. svetosti pape / pristolnika i grofa rimskoga i t. d., i t. d. / narodnosti i prosvjete jugoslavenke vrloga / podupiratelja i narodnog ljubimca / u / znak srđčane narodne zahvalnosti / i / sniženoga štovanja / kao čestitka spjevan i prikazan / po / ILIJI OKRUGIĆU SRIEMCU / nadarbeniku i propovjedniku stolne crkve djakovačke, / a / po njekih mladićih sjemeništa djako / vačkog predstavljen / 4. veljače god. 1861. (na zadnjoj strani:) U Osieku. Tiskom Drag. Lehmann-a i druga. 1861. 8° 31 str. M S O

24. Čuti pjesnikove / pri obnovi / starodavnog ustavnog života / u Kraljevinah Horvatskoj i Slavonskoj / u / slavu uzvišenih uslied toga po njih veličanstvu / apostolskom kralju i cesaru na različna dostojanstva iste naše domovine sinovah a ponajviše / preuzvišenoga gospodina / biskupa / djakovačkoga ili bosanskog i sriemskog / Josipa Jurja Strossmayera / na / dostojanstvo župana virovitičkoga / prigodom / svečanog njegovog u istu čast uvoda / u Osieku / dne 11. veljače 1861. / izjavljene i smierno prikazane. (ispod teksta M. T...č t. j. Mato Topalović. Na zadnjoj strani:) U Osieku, Tiskom Drag. Lehmann-a i Drug. 1861. 8° 29 str. M S O

25. Rechnungs-Ausweis Vereins za god. 1860/61.⁴⁰ M S O

26. Decus / ordinis / seraphici. / Concinit / ANTONIUS KOVAČIĆ, / dioecesis diacovensis presbyter. / Essekini 1861. / Typis Caroli Lehmann & Socii. 8° 84+IV str. M S O

27. Kratki nauk / Kèrstjansko-Katoličanski, / poleg obće uvedenoga katekizma J. Deharbe D. J. / za prosti puk uredjen, / s / Molitvami i Cerkvenimi Pësmami / na korist / Biskupije Bosanske ili Djakovačke, i Sriemske zakonito sjedinjenih, / s dopuštanjem / Preuzvišenoga Presvetloga i Prečastnoga / Gospodina Biskupa / Jozipa Jurja Strossmayera / za umnožanje službe, i obdržavanje jednakoga načina u / molenju i pëvanju na svëtlo dan. / Četvërto sasvim preradjeno, popravljenno i umnoženo izdanje. / U Osieku 1861. / Tiskom Dragutina Lehmann-a i druga 8° II + 338 + VII str. M S O

28. Loblied / zum heiligen / Johann von Nepomuck. / Gedruckt bei Carl Lehmann & Comp. in Essegg. / 1861. (sa slikom sv. Nepomuka) 16° 4 str. M S O

³⁹ potpuni naslov pod Lehm. br. 6

⁴⁰ potpuni naslov pod Lehm. br. 18

1862.

29. Petar Bačić. / Historička pripoviest iz narodnog života / u Dalmaciji / u drugoj polovici šestnaestoga veka. Spjevao / LU-KA BOTIĆ. / U Osieku 1862. Brzotiskom Dr. Lehmann-a i drug. M S O
8° X+168+I
30. Izkaz računa / Dobrotvornog zavoda / gospojah / u Osieku / od 1. Ožujka 1861. do konca Veljače 1862. — Rechnung-Ausweis des / Frauen- / Wohlthätigkeits-Vereins / in / Essek / von 1. März 1861 bis Ende Februar 1862. / Osiek 1862. / Štampa Drag. Lehmann-a i drug. 8° 20 str. M S O
31. Platonovi / spisi. / Prevedeni i razjasnjeni / po J. V. KO-STIĆ-u. / Prvi svezak / Žitije Platona. Kriton Hipparhos. / U Osieku. / Tiskom Dragutina Lehmann-a i druga / 1862. 8°
72 str. M S O
32. Bericht / der / Handels- und Gewerbekammer / für Slavo-nien / vom 2. Oktober 1860. / Deutsche Ausgabe. / Essek 1862. Druck von Carl Lehmann & Comp. 8° 110+I. str. M S O
33. Izvestje / o kralj. / Velikoj gimnaziji / u Osieku / koncem godine školske / 1861.—62. / U Osieku 1862. / Brzotiskom Drag. Lehmann-a i druga. 4° 36 str. M S O
34. Govori, / prilikom svečanog umještenja / presvietlog gospodina / LADISLAVA DELIMANIĆA / na / veliko župansko dostojanstvo / slavne županije / Virovitičke / dana 27. svibnja 1862. / držani. / U Osieku 1862. / Brzotiskom Dragutina Lehmann-a i druga. 4° 14 str. Priv. posjed.

1863.

35. Izvjestje ... gimn. za škol. god. 1862/63.⁴¹ M S O
36. Beršljani. / Pjesme / od / VLADIMIRA NIKOLIĆA / Izdao J... T.... / U Osieku. / Tiskom Dragutina Lehmann-a i druga. 16° 142+II str. M S O
37. ZORA. / Učiteljski godišnjak / za godinu / 1863. / U Osieku. / Tiskom Dragutina Lehmann-a i druga. 8° XXIII+168 str. M S O
38. Srijemska vila, / S prvim strukom cvjetja, / Života proljetja. / ILIJE OKRUGIĆA SRIEMCA. / U Osieku, / Tiskom Dragutina Lehmann-a i druga. / 1863. 8° 148+IV str. M S O
39. Izkaz računa . . zavoda gospojah . . . za god. 1862/63.⁴² M S O

1864.

40. Saćurica i šubara, / ili / Sto za jedan. / Izvorna vesela igra s' pjevanjem u 4 čina, crpljena iz života pokojne / irižke sljepačke akademije, / od ILIJE OKRUGIĆA SRIEMCA. / Tiskom Drag. Lehmann-a i druga. / 1864. / 8° 80 str. M S O

⁴¹ potpuni naslov pod Lehm. br. 33. Naslovna strana i školske vijesti štampane u Osijeku, rasprava Lovre Mahnića: »O jerovih u jugoslavenskih narečjih« zbog staroslavenskih riječi štampana kod A. Jakića u Zagrebu.

⁴² potpuni naslov pod Lehm. br. 30

41. Novi i stari / KALENDAR / slavonsko-osiečki / za pristupnu godinu / 1864. / Koja ima 366 danah. / U Osieku, / Tiskom Drag. Lehmana i druga. 8° 48 str. M S O
42. Pozdrav / Prečastnom gospodinu / MIRKU JOZIPOVIČU / začastnom kanoniku, opatu, župniku D.-Miholjačkom / na dan 6. studenog 1864. / Na dan petdesetljetnog svećenstva / njigovog. / Od strane Kotara Valpovačkog / u znak dubokog štovanja. S...j M...o. / Tiskom Drag. Lehmana i druga. 4° nepag. 4 str. Fr S N
43. Acrostichon / seiner Excellenz / JOSEF FREIHERRN VON ŠOKČEVIĆ, / seiner kaiserlich-königlichen apostolischen Majestät wirklichen / Geheimen Rath, / k. k. Herrn Feldmarschall-Lieutenant, / Ritter / des Österreichischen Eisernen Kron-Ordens I. Classe, / und des russischen St. Anna-Ordens II. Classe in Brillanten, / Besitzer des Militär-Verdienst-Kreuzes, / Inhaber des Linien-Infanterie-Regiments Nr. 78 / dann der beiden Banal-Grenz-Infanterie-Regimenter Nr. 10 und 11, / Banus, / obersten Capitaen, / Gouverneur u. commandierenden Generaln in Croatien u. Slavonien, / Gouverneur von Fiume, / Oberpraesidenten der Banal-Tafel, / und Präsidenten der Finanz-Landes-Direction für Croatien und Slavonien, / zum glorreichen Namens feste / in devotester und herzbrennender Gluth der Pflichtergebenheit / gewidmet / aus dem k. k. Brooder Grenz-Infanterie-Regiment Nr. 7. / 1864 / den 19. März. (Verfasser des Textes JOHANN SCHWEIGHARDT, Oberlieutenant, na nutarnjoj strani) 1° 4 str. M S O
44. Pèrvo / godišnje izvèštje / o / gornjogradskoj glavnoj / dèčaćkoj i dèvojačkoj / učioni / u Osijeku / koncem školske godine 1863/64. / Tiskom Drag. Lehmana i drug. / U Osieku. 8° 16 str. M S O
45. Drugo godišnje izvèštje / Uzorne glavne učione / dèčćakah i s njom spojenog k. učiteljišta / u / Djakovu. / Na koncu školske godine 1863/4. / u Osieku, / Tiskom Drag. Lehmana i druga. 8° 50 str. M S O
46. Bericht / der Handels- und Gewerbekammer / für Slavonien / an / das Hohe k. k. Ministerium für Handel und / Volkswirtschaft. / Essek 1864. Druck von Carl Lehmann & Comp. in Essek. 8° 54+V. M S O
47. Ist die / Verminderung / des Waldstandes Slavoniens / wünschenswerth und möglich? und die dieser / Absicht entspringende Behandlung der Wälder nützlich? / Im Privat- und Staatswirtschaftlichen Interesse / besprochen / von ADOLF DANHELOVSKY / Freiherrlich Gustav von Prandau'schen Forstmeister. / 1865. (na omotu Druck von Carl Lehmann & Comp. in Essek, 1864.) 8° 36 str. M S O
48. Schematismus . . . cleri za god. 1864.⁴³ Fr S B

⁴³ potpuni naslov pod Lehm. br. 12

49. Esseker Lokalblatt / und Landbote. / Belletristische Wochenschrift für Kunst, Industrie, Handel, Gewerbe u. Landwirtschaft. / Verantwortlicher Redacteur Carl Lehmann. / Druck von C. Lehmann u. Comp. 1864. (Komplet 1. godišta / 1864. / u Muzeju Slavonije). M S O
50. Was / sollte geschehen, / um die / Forstwirtschaft in Croatien / und Slavonien / im staatswirtschaftlichen Interesse / des Landes / zur Blüthe zu bringen. / Verfasst im Auftrage des Grafen zu Eltz / vom gräflich Eltz'schen Forstmeister ADOLF DIVALD, / Essek 1864. / Druck von Carl Lehmann & Comp. 8° 31 str. M S O
- 1865.
51. Drugo godišnje izvještje . . . gornjogradske . . . učione za škol. god. 1864/5.⁴⁴ M S O
52. Drugo / godišnje izvještje / glavne / dječjačke i djevojačke učione / u donjem gradu Osijeku / koncem školske godine 1864/5 Tiskom Dragutina Lehmana i drug. 8° 24 str. M S O
53. Neun-Dienstagige / Andacht / zum / Hl. Antonius / von Padua Essegg 1865. / Druck von Carl Lehmann & Comp. in Essek. 8° 20 str. M S O
- 1866.
54. Gedanken und Vorschlag / zur / Begründung / eines / Vereines der Landwirthe / des / Veröczer Komitates / in ihrem eigenen und im allgemein—wirtschaftlichem / Interesse / von / J. C. A. / 1865. / Essek 1866. / Druck von Carl Lehmann & Comp. 8° 38. str. M S O
55. Izkaz računa . . . zavoda gospojah . . . za god. 1865/66.⁴⁵ M S O
56. Treće . . . izvješće donjogradske učione . . . za škol. god. 1865/66.⁴⁶ M S O
- 1867.
57. Katoličko / ženitbeno pravo / obzirom na gradjanske zakone / u / Austriji. / Napisao / DR. JULIJ LIEBBALD-LJUBOJEVIĆ, / profesor crkvenih pravah itd. u Djakovu. / S dozvolom preč. duh. Stola Djakovačkoga. / U Osijeku. / Brzotiskom Drag. Lehmana i drugara. / 1867. 8° 164+12+IX str. M S O
58. Izkaz računa . . . zavoda gospojah . . . za god. 1866/67.⁴⁵ M S O
59. Četverto . . . izvješće gornjogradske učione za škol. god. 1866/67.⁴⁷ M S O
60. Izvjestje . . . gimn. za škol. god. 1866/67.⁴⁸ M S O
61. Ponovljena pravila / Osiečkog gornjogradskog / Kasinskog društva. / Erneuerte Statuten / des / Essegg Oberstädter / Ca-

⁴⁴ potpuni naslov pod Lehm. br. 44⁴⁵ potpuni naslov pod Lehm. br. 30⁴⁶ potpuni naslov pod Lehm. br. 52⁴⁷ potpuni naslov pod Lehm. br. 44⁴⁸ potpuni naslov pod Lehm. br. 33

- sino-Vereines. / U Osieku 1867. / Brzotiskom Dragutina Lehmann i druga. 8° 15 str. M S O
62. La Slavonie. / Sa Production et son Commerce. / Aperçu / rédigé à l'occasion de l'exposition universelle / à Paris / par Felix Lay. / Imprimerie de Charles Lehmann et Comp. 8° 46 str.+1 tabla M S O
63. Nauk / o / dudarstvu, bubarstvu i svilarstvu, / kojim / naši seljaci, siromašniji zanatnici, žene im i / djeca / »za kratko vrieme velik dobitak steći« mogu. / Po mnogolietnom (sic.) vlastitom iskustvu i s obzirom na štednju / vremena, posla i troška / izdao / o svom trošku / ANTUN VUKASINONIĆ, / nadzornik svilarstva sl. županije virovitičke. / Drugo popravljeno i pomnožano izdanje. / Ciena 80 novč. / U Osieku 1867. / Tiskom Drag. Lehmana i drug. pod upravom J. Tacza. 8° VIII +67. str.+8 tabla slika. M S O
64. Praktische Regeln / zur / Maulbeerbaum und Seidenzucht / mit besonderer Rücksicht auf Vereinfachung und / Zeitersparniss. / Für mindervermögende Landleute, deren Weiber / und Kinder / verfasst / und durch vieljährige praktische Erfahrung erprobt / von / ANTON WUKASINOVIĆ, / Seidenzucht-Inspektor des löbl. Verözer Comitates, korrespondierendes / Mitglied der Landwirtschafts-Gesellschaft und des Seidenbau-Vereins / in Prag. / Zweite verbesserte und vermehrte Auflage. / Essek, 1867. / Druck von C. Lehmann u. Comp. 8° VIII+87 str.+8 tabla slika M S O
65. Program / des vom / Ersten Esseker Turn-Vereine / in den / Essek-Oberstädter Theater-Lokalitäten / am 11. Februar 1867 / zu arangierenden / Monstre- / Narren-Abend. / Druck von C. Lehmann u. Comp. 16° 15 str. M S O

1868

66. Kohan i Vlasta. / Pjesan / FRANJE MARKOVIĆA. / U Osieku 1868. (na nutarnjoj strani:) Tiskom Drag. Lehmana i drug. 8° 76 str. M S O
67. Peto izvještje...dolnjogradske učione za škol. god. 1867/8.⁴⁹ M S O
68. Izvjestje...gimn. za škol. god. 1867/8.⁵⁰ M S O

1869

69. Novi i stari / KALENDAR / slavonski / za prostu godinu / 1869. / Koja ima 365 danah. / U Osieku. / Tiskom Drag. Lehmana i ort. 8° 42+VI str. M S O
70. Nauk / o / dudarstvu, bubarstvu i svilarstvu...⁵¹ Treće popravljeno i pomnožano izdanje. / U Osieku 1869. / Tiskom Drag.

⁴⁹ potpuni naslov pod Lehm. br. 52⁵⁰ potpuni naslov pod Lehm. br. 33⁵¹ potpuni naslov pod Lehm. br. 63

- Lehmann i drug. pod upravom G. Merksa. 8° XI+III+
83 str. M S O
71. Šesto...izveštje...gornjogradske...učione za škol. god. 1868/69.
/ Tiskom Dragutina Lehmana i druga Alex. Lehmann.⁵² M S O
72. Jubar / Ecclesiae Catholicae / in triumpho Sanctorum, enitente
/ XX. concilii Oecumenici / Romana Solemnitate; / occasione /
Jubilaei Sacerdotalis / Summi Pontificis, / Pii Pape XI. / die
11. Aprilis 1869; / Carmine / Heroico, Elegiaco et Lyrico / cele-
bratum / ab / ANTONIO KOVAČIĆ, / Dioecesis Diacoviensis
Presbytero. / Essekini 1869. / Typis C. Lehmann et Soc. 8°
IV+369 str. M S O
73. Womit weihen yir den Stein? / Rede / gehalten bei der feier-
lichen Grundsteinlegung des neuen Israel. Gottes / Hauses in der
Oberstadt Essek / am 26. Mai 1869 [16. Siban 5629] / von /
SAMUEL SPITZER / Oberrabiner daselbst, (na zadnjoj strani:)
Druck v. C. Lehmann u. Comp. [A. L.] 8° 14. str.
M S O

ŠTAMPARIJA IGNATZ MEDERSCHITZKY (1869.—1873.)

1869.

1. Groblje i pokop / poleg poviesti i prava. / Napisao / Dr. JULIJ
LIEBBALD LJUBOJEVIĆ, / prisjednik duh. stola, profesor crkv.
poviesti / i pravah i t. d. / u / Djakovu. / S dozvolom preč.
duh. stola Djakovačkoga. / U Osieku. / Tiskom Vatroslava Me-
deršickoga / 1869. 8° VIII+str. 112 M S O
2. Verzeichnis / der P. T. Sparcassa-Actionäre. / Druck v. Ig. Me-
derschitzky in Essek. 1869.⁵³ 1° 4 str. priv. posjed
3. Poëtici Flores / Gloriae et Honori / Novem Summorum Ponti-
ficum / Qui sub electo Nomine: / Pius Papa, / Ecclesiam Dei
glorioso regentes, / Čathedram S. Petri / Munere et opere suo
Apostolico illustrarunt, / dicati ab / ANTONIO KOVAČIĆ, /
Dioecesis Diakovensis Presbytero. / Essekini 1869. / Typis
Ignatii Mederschitzky. 8° 145 str. M S O

1870.

4. Le Pèlerin Slave. / Considérations générales / sur l'histoire
ancienne et moderne des Royaumes-Unis / de / Croatie, Sla-
vonie et Dalmatie / et des Confins-militaires, / sur la religion,
l'éducation primaire / et les produits et voies de communication
de ce pays. / par / JEAN VICTOR. / Essek. / Imprimerie
de Ignaz Mederschitzky. MDCCCLXX. 4° 80 str. i 2 slike
gradina Ružice i Kolodjvara (slike su potpisane: gez. Jean Victor,
a reprodukcija izrađena u Beču kod X. A. v. Hofman) M S O
5. Pomoćna knjižica / hrvatsko-němačko / Jezikoslovje / u /

⁵² potpuni naslov pod Lehm. br. 44

⁵³ njemački poziv na Glavnu Skupštinu, u posjedu Dr. Firingera.

- pučkih učionah. / Hilfs-Büchlein / zum / kroatisch-deutschen
/ Sprachunterrichte / in Wolksschulen. / U Osěku 1870. /
Brzotiskom Ignjata Mederšickoga. 8° 53 str. M S O
6. Izkaz računa . . . zavoda gospojah . . za god. 1869/70.⁵⁴ M S O

1871.

7. Satir / Matije A. / RELKOVIĆA. / Izdanje peto. / 1871. /
Nakladom i troškom / Dragutina Harscha. / U Osieku. (Na
nutarnjoj strani: Brzotiskom Ignjata Mederšickoga u Osijeku 1871.)
8° XX+149+1 str. M S O
8. Izkaz računa . . . zavoda gospojah . . za god. 1870/71.⁵⁴ M S O
9. Primatus / Sancti Petri / Apostolorum Principis / et / Suc-
cessorum ejus / in / Romana Cathedra / Summorum Eccle-
siae Pontificum / occasione / Jubilaei Pontificalis / Pii Pape
IX. / die 16. Junii 1871. / cantu Sapphico celebratus / ab /
ANTONIO KOVAČIĆ, / Dioecesis diakovensis Presbytero. /
Essekini. / Typis Ignatii Mederschitzky. / MDCCCLXXI 8°
VI+155 str. + 2 table. M S O
10. Izvješće / o / Kralj. Velikoj Gimnaziji / u / Osěku / kon-
cem školske godine / 1870/71. / U Osěku. / Brzotiskom Ignjata
Mederšickoga. / 1871.⁵⁵ 4° 32 str. priv. posjed

1872.

11. Deveto . . izvješće . . dolnjogradske učione za škol. god 1871/72.⁵⁶
M S O
12. Deveto . . izvješće . . gornjogradske učione za škol. god. 1871/2.⁵⁷
M S O
13. Izkaz računa . . zavoda gospojah za god. 1871/2.⁵⁸ M S O

1873.

14. Theater-Journal / des / Aktien-Theaters / in / Essek / am
Schlusse der Saison 1873. / Allen hochgeehrten / Gönnern d.
dramatischen Kunst / hochachtungsvoll gewidmet / von /
KARL ZELLER / Souffleur. / Der Ertrag als Benefice. / 1873.
Druck von: Mederschitzky. Essek. 8° str. 4 M S O
15. Deseto . . . izvješće . . gornjogradske učione za škol. god. 1872/3.⁵⁷
M S O
16. Izkaz računa . . . zavoda gospojah za god. 1872/3⁵⁸ M S O
17. Schematismus / venerabilis / cleri / Dioecesium / Bosnien-
sis seu Diacovensis / et Sirmiensis / canonice unitarum / pro
anno a Christo nato / MDCCCLXXIII. / Essekini / E typo-
graphia Ignatii Mederschitzky. / 1873. 8° 83 str.
M S O

⁵⁴ potpuni naslov pod Lehm. br. 30⁵⁵ u posjedu Dr. Firingera⁵⁶ potpuni naslov pod Lehm. br. 52⁵⁷ potpuni naslov pod Lehm. br. 44⁵⁸ potpuni naslov pod Lehm. br. 30

ZAGLAVAK

Nakon izгона Turaka ostala je Slavonija opustošena i osiromašena. Razdoblje turskog gospodstva znači 150 godina potpunog zastoja u ekonomskom i kulturnom razvitku ovoga kraja i njegova življa. Stanovništvo je tada rijetko naseljeno i potpuno neobrazovano. Trebalo je više decenija da se Slavonija barem donekle izgradi, da se uredi prometni putevi i da se narod kulturno uzdigne. Sveopća zaostalost razmjerno se brže i lakše nadoknadila na ekonomskom nego na kulturnom polju. U slavonske gradove nagrnuli su Nijemci kao trgovci, obrtnici, činovnici i oficiri. Oni od prvoga časa imaju preimućstvo nad domaćim stanovništvom, a to se sastojalo u naprednijoj poljoprivredi, razvijenim zanatima i većoj obrazovanosti.

Osijek postaje metropolom Slavonije, jer je na mjestu male turske varošice podignuta moderna tvrđava, pa se brzo razvija u lijep, savremeno izgrađen i ekonomski napredan grad. Tu je najprije sjedište slavonske general-komande, a od 1736.—1745. sjedište slavonske zemaljske vlade. Tada se osnivaju 3 slavonske županije: virovitička, požeška i srijemska (1745.). Iako sjedište virovitičke županije nije isprva bilo u Osijeku, ipak su se većinom ovdje održavale županijske skupštine, dok konačno nije sjedište preneseno u Osijek (oko 1755.). Kako slavonske županije šalju svoje poslanike i na ugarski sabor (od 1751.), to je Slavonija praktički predstavljala jedno posebno političko tijelo unutar Kraljevine Hrvatske i Slavonije. Sa Zagrebom i ostalom Hrvatskom bile su veze dosta slabe, tako da je bila prilično izolirana.

Kroz cijelo 18. stoljeće Osijek živi podijeljen u 3 gradske općine, koje se tek 1786. ujedinjuju, a 1809. proglašuju kr. slobodnim gradom. Prema popisu stanovništva iz 1814. godine Osijek ima 8.879 stanovnika osim vojske i plemića.

Prvu pučku školu otvorili su Isusovci već 1690., jer su oni i franjevci ušli u oslobođeni Osijek zajedno s vojskom. Franjevci u svom samostanu 1708. osnivaju filozofski i teološki studij, a Isusovci 1729. nižu gimnaziju. Tako je grad dobio prve škole u kojima se domaće stanovništvo postepeno opismenjavalo i primilo prve osnove obrazovanja. Do sredine 18. stoljeća obrazovanost stanovništva je već toliko uznapredovala i municipalni život se toliko razvio, da se osjećala jaka potreba za osnivanjem jedne javne štamparije.

Franjevačka štamparija je radila samo za internu potrebu franjevačke provincije i nije bila namijenjena potrebama civilnog stanovništva. Zato gradski magistrat 1775. godine oglasom objavljuje, da je voljan primiti štampara, ako ovaj ima potrebne privilegije.¹ Tako dolazi do osnivanja prve javne štamparije u Osijeku, koja do 1862., kada je osnovana štamparija u Požegi, ostaje jedina na cijelom području Slavonije i Srijema. Oko Divaldove štamparije okupili su se osječki i slavonski intelektualci i ovdje štampali svoja djela.

O ulozi i značaju mlade slavonske književnosti, koja se stvara i razvija tokom 18. stoljeća, pisao je opsežnu studiju dr Tomo Matić. Ve-

¹ Bösendorfer op. cit.

ćina književnih djela naših slavonskih pisaca štampana su u ovoj štampariji, no rad štamparije se naravno nije ograničavao samo na literarne proizvode, nego je podmirivao potrebe gradskog magistrata, župnog ureda, samostana, škola cehovskih udruženja i uopće cijelog građanstva raznim tiskanicama, oglasima, izvještajima, plakatima i t. d. Što dublje zalazimo u 19. vijek, sve je više štampanog materijala, koji se obraća širokoj javnosti, a ne samo ograničenom krugu obrazovanoga svijeta. Iz toga indirektno zaključujemo, da je pismenost jako napredovala, jer nepismenom svijetu ne treba ni štampanih oglasa i naredaba, ni molitvenika i kalendar.

Historičar i ekonomista naći će mnogo građe za svoja istraživanja u vezi s prošlosti Osijeka i Slavonije u materijalu iznesenom u ovoj bibliografiji. Tu se odražavaju krupniji historijski događaji i posljedice općih političkih smjernica za vlade Marije Terezije i njezinih nasljednika sve do Franje Josipa, kao i mnoge pojedinosti iz političkog života unutar županija i samoga grada. Za ekonomistu bit će zanimljivo da M. A. Relković već 1776. štampa u Osijeku svoju »Ovčarnicu«, a time se započinje niz narodno-gospodarskih spisa, kojih u 19. vijeku, osobito pod kraj, ima sve više. Kulturni i društveni život Osijeka otkriva nam se u raznim statutima, kazališnim oglasima, pozdravnim govorima i čestitkama raznim svjetovnim i crkvenim dostojanstvenicima, pozivima na pretplatu za časopise koji će se pokrenuti i t. d.

U drugoj polovini 19. vijeka uloga Osijeka kao centra Slavonije postaje sve manje značajna, jer se Slavonija jače povezuje s ostalom Hrvatskom, a vodeći položaj ima Zagreb. I kao kulturni centar Osijek gubi važnost, jer Zagreb dobiva sveučilište i akademiju i privlači intelektualce i umjetnike iz cijele Slavonije. Osijeku ostaje samo položaj poljoprivrednog centra, a to se opet jasno odražava u obilju poljoprivredne literature, koja se štampa u Osijeku koncem 19. i početkom 20. stoljeća, kako će se vidjeti u nastavku ove bibliografije, koji će slijediti u idućem broju Zbornika.

ZUSAMMENFASSUNG

Hundertfünfundzwanzig Jahre Buchdruckertätigkeit in Osijek
(1748—1873)

Die vorliegende Bibliographie ist als Ergänzung und Fortsetzung der seinerzeit von Dr. Bösendorfer auf diesem Gebiete begonnenen Untersuchungen zu betrachten. Das Ziel dieser »Bibliographia Essekiana« ist möglichst alle, seit der Gründung der ersten Druckerei im Franziskanerkloster in Osijek erschienenen Druckschriften zu verzeichnen. Das Verzeichnis beginnt mit dem Jahre 1748, als in Osijek das erste Buch — so viel heute bekannt ist — gedruckt wurde und reicht bis zum Jahre 1873. Es umfaßt die Franziskanerdruckerei (von 1748—1775), die Diwald'sche Druckerei (von 1775—1875), die Druckerei Carl Lehmann und Comp. (von 1857—1869) und die Druckerei Ignatz Mederschitzky (von 1869—1873). Im nächsten Band des Zbornik wird diese Bibliographie bis zum Anfang des 20. Jahrhunderts fortgeführt werden.

In der »Geschichte der Typographie in Osijek« hat Dr Bösendorfer¹ die Geschichte der Osijeker Druckereien von der Gründung der Franziskanerdruckerei bis zum Ende des Weltkrieges dargestellt und im Zbornik No I vom Jahre 1942² veröffentlichte er ein Verzeichnis der bis zu jener Zeit in Osijek aufgefundenen Druckschriften der Diwald'schen Druckerei.

Da auf dem ganzen Gebiete Slavoniens keine wissenschaftliche Bibliothek besteht, hat das Museum selbst im Rahmen seiner eigenen Bibliothek begonnen alle älteren und neueren »Essekiana« zu sammeln, um für die Forschungsarbeiten auf dem Gebiete der historischen und kulturellen Vergangenheit Osijeks und Slavoniens, insofern sich diese in den Druckschriften der Osijeker Druckereien äußert, die nötigen Quellen zur Hand zu haben. Aus dieser Sammlung sollen zeitweise bibliographische Verzeichnisse veröffentlicht werden.

¹ Dr Josip Bösendorfer: Povijest tipografije u Osijeku, Građa za povijest književnosti Hrvatske, knjiga XIV. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti Zagreb, 1939.

² Osječki Zbornik broj I, Osijek 1942.